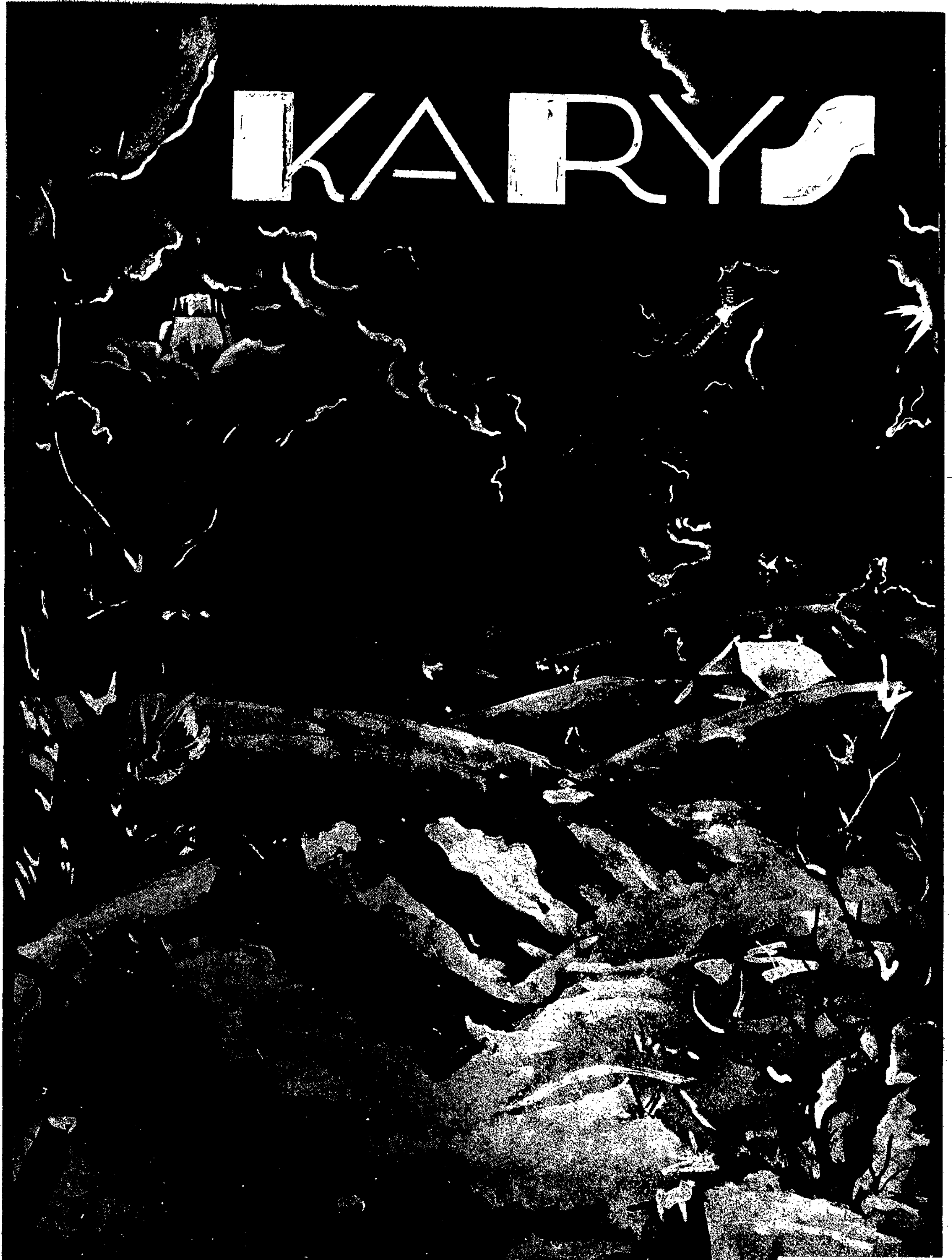

KARYS

Mūsų kariuomenės bei krašto gynimo organizavimo ir kovų dėl Lietuvos Nepriklausomybės svarbesnieji įvykiai prieš 10 metų.

1919 m. kovo mėn.

- 10 d. Panevėžio srit. aps. būrio (būrys stovėjo Kėdainiuose) ekspedicija, pasiūsta į Krekenavą, apie 30 klm. į šiaurę nuo Kėdainių, išmušė bolševikus.
- ✓ 11 d. Paskiriamas atskiros brigados vadas ir pradedama organizuoti brigados štabas.
- „ „ Prie Kauno komendantūros įsteigiama belaisviams stovykla.
- ✓ 12 d. Iš inžinerijos bat. išskiriama aviacijos dalis.
- 12-14 d. Vokiečiai (dvi pėst. kuopos, pusė kulkosvaidžių kuopos, šarvuotas traukinys) ir lietuvių dalys išvyti iš Kėdainių per Dotnuvą užėmė Baisogalą, ir Seduvą sumušė bolševikus. Priešas apie du pėst. pulk. 41, 30 pasitraukė į Panevėžį.
- ✓ 15 d. Paskiriamas Gardino miesto ir apskr. karo komendantas.

Lietuvos Šaulių Sąjungos įkūrėjas, jos garbės Pirmininkas ir Centro Valdybos Pirmininkas

A. † A.

Vladas Putvinskis

mirė Kaune 1929 m. kovo mėn. 5 d. 15 val. 10 min.
Gilios užuojautos jo žmonai, dukterims, sūnams ir giminėms reiškia

L. Š. S-gos Centro Valdyba.

Lietuvos Šaulių Sąjungos įkūrėjas, jos Garbės Pirmininkas ir Centro Valdybos Pirmininkas

A. † A.

Vladas Putvinskis

mirė Kaune 1929 m. kovo mėn. 5 d. 15 val. 10 min.
Gilios užuojautos jo žmonai, dukterims, sūnams ir giminėms reiškia

L. Š. S. viršininkas ir L. Š. S. Štabo bendradarbiai.

Naujos knygos.

„Mūsų Žinynas“. Šio žurnalo, virtusio šiemet mėnesiniu, jau pasirodė du numeriai. Pirmosios knygos (46 nr.) turinys:

1. Kpt. *Barškauskas*. Ligtumas ir mirtingumas mūsų kariuomenėj 1919—1926 m.
2. Kpt. *Sorockinas*. 77 mm. 16 metų pav. lauko patrankos srapsnelių veikimo tyrinėjimas.
3. Pulk. *Papeliučka*. Kamufližas.
4. Kitų valstybių kariuomenės.
5. Prof. *Šimkus*. Chemijos karas.
6. **Karo Archyvas**. *J. M. Laurinaitis*. Lietuvių kariuomenės daigai.

Antrosios knygos (47 nr.) turinys:

1. Kpt. *Barškauskas*. Ligtumas ir mirtingumas mūsų kariuomenėj 1919—1926 m.
2. *S. Zaskevičius*. Nuotaika — laimėjimo faktorius.
3. Art. kapt. *Jusalaitis*. Fiktyviojo šaudymo Baranovo aparatas.
4. Pulk. *Urbanas*. Vokiečių 10-am pėst. pulke.
5. Kitų valstybių kariuomenės.
6. Kritika ir bibliografija.
7. Karo literatūros rodyklė 43 nr.

Be to, šiame numeryje jau randame žadėtą priedą (1—16 psl.), pavadintą „Karo Mokslo Draugijos Žinios“. Priede daugiausia liečiami karininkų gyvenimo klausimai. Be įvados žodžio, eina toliau šie straipsniai: *Zodis karininkams, Judrumo problemos sprendimas vakarų valstybėse, Vadų parinkimas, Koks turi būti kulkosvaidis lėktuvams svaidyti, Aviacijos manevrai kitose valstybėse, Priešaukiamojo parengimo reikalu, Karo Mokslo Draugijos gyvenimas.*

1929 m. Vasario 16. Kartinis Lietuvos Šaulių Sąjungos leidinys. Kaina 1 lt. 50 ct. Didelio formato 56 psl. knyga, išleista gražiu spalvotu viršeliu, gausiai iliustruota ir įdomi savo turiniu.

Lietuvos periodinė spauda 1928 metais, *A. Ružancovės*. Lietuvos Bibliografijos Instituto reikalų vedėjas. Tai nedidelė, bet įdomi informacinė brošiūrėlė, ypač svarbi mūsų bibliotekų, klubų ir skaityklų vedėjams. Čia gali surasti visus mūsų laikraščius, žurnalus ir jų adresus (Kariuomenės bibliotekų vedėjams jau pasiūsta dovanai paties autoriaus).

Tikiu jumis, *M. Hofmanienė*. Mintys ir apsvarstymai vyresniųjų klasių mokiniams. „Vairo“ b-vės leidinys. Kaunas 1929 m. 32 psl. Kaina 1 lt.

Trys muškietininkai, *A. Diumo*. Romanas. 1 tomas. Iš prancūzų kalbos vertė J. Pajaujis. „Švyturio“ b-vės leidinys. Kaunas 1929 m. 250 psl. Kaina 3,50 lt.

Pranešimas.

L. K. Savanorių Sąjungos įstatai ir garbės teismo statutas jau šią savaitę išėjo iš spaudos (vienoj brošiūrėlėj) ir bus platinama per skyrių valdybas. Norintieji brošiūrėlę išgyti tegu kreipiasi į valdybas. Kauno skyriaus valdyba dezūruoja sekmadieniais nuo 9 iki 11 val.; antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 16 iki 18 val. Pirmininkas dezūruoja ketvirtadieniais. Kurie skyriaus narių dar negavo Nepriklausomybės medaliai arba jam liudijimo, tegu kreipiasi pas pirmininką ketvirtadieniais. Iki š. m. kovo 25 d. neatsiėmę medaliai vėliau iš sąjungos nebegaus, nes bus gražinta į Vyriausiąjį Štabą. Užsimokeję nario mokesčių ir gavę laikiną kvitą, prasome jį atnešti į sąjungą nuolatiniam kvitui gauti.

3

KARYS

L. Truška

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XI metai.

Kaunas, 1929 m. kovo 7 d.

Nr. 9 (509)

Garbė.

Kas netrokšta garbės. Tai klausimas, į kurį visada atsakys: visi. Kas tai yra garbė? Sunku atsakyti.

Tai vynas, kurio trokšta gerti ir elgeta ir karalius.

Tai saulė, į kurią visi maloniai žiūri.

Tai takas, ant kurio gyvenimo pasmerktasis nori atsistoti.

Tai giesmė, kurios garsai žavi visus priėjusius prie sosto ir juodos gyvenimo bedugnės.

Garbė tai įstatas, kuris, kaip magnetas plieno grūdelius, traukia viską.

Garbė, tai jaunuolio svajonė, kuria nori vainikuotis, trokšdamas meilės.

Garbė tai karygio skydas, kuris turi lydėti, išvykstant į mūšį ir grįžtant nugalėjus.

Garbė — jaunuolio traukimas, senio laimė, moters dievaitis.

Garbė tai žodis, kuris visiems malonus. Jos apsupti išdidžiai klausosi žemės balsų ir, iškilmingai eidami, veda visus paskui save.

Nors amžius skaitytum ir visų pasaulio leksikonų žodžius pavartotum, neapibūdinsi garbės takų, nepažymėsi jos garbingumo, nei spalvos, nei garso.

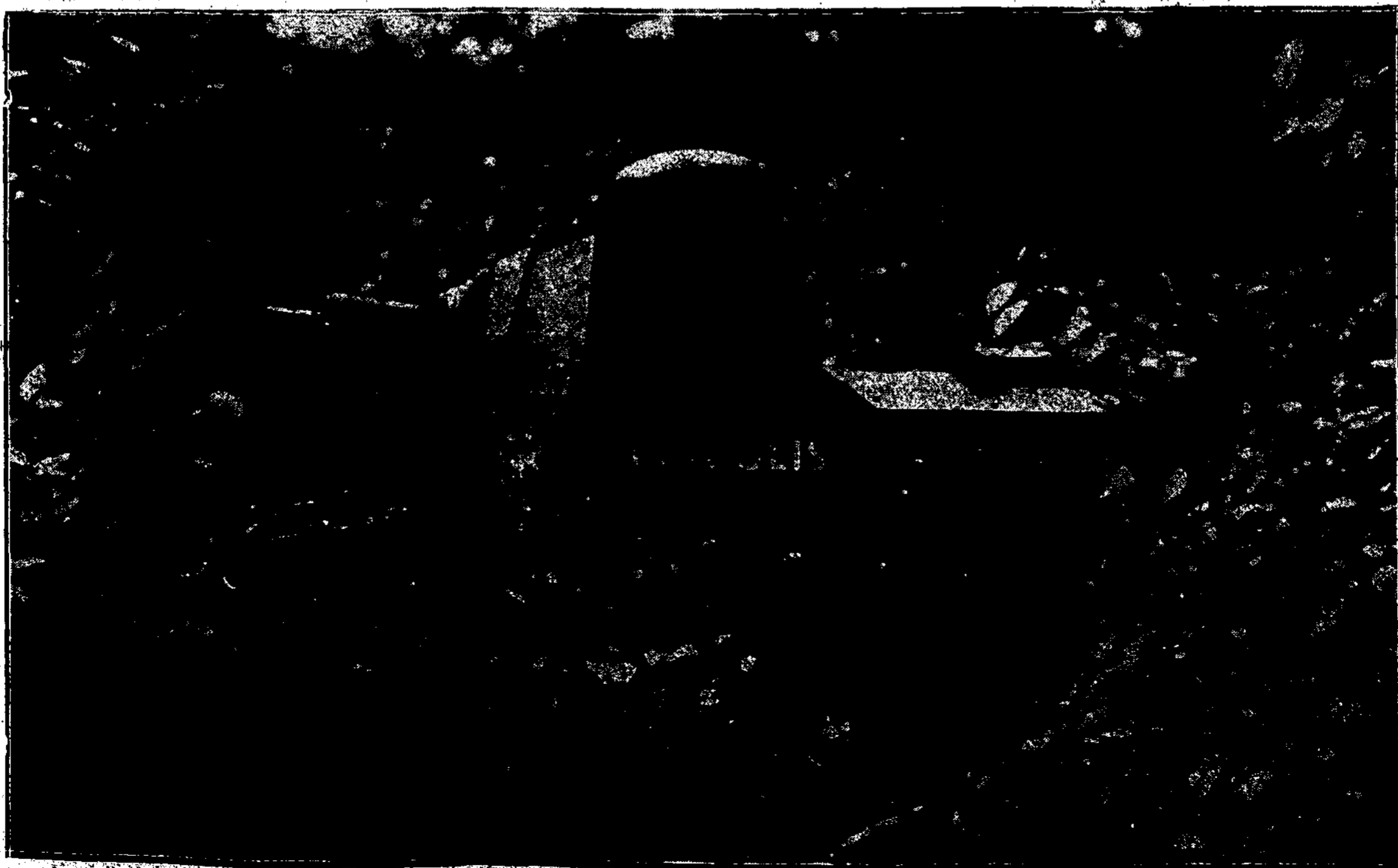
Mano tikslas, nors trumpais bruožais pažymėti, kokia garbė turi lydėti mus — karius.

Aš nekalbu apie tokią garbę, kuri liepia vaikščioti iškėlus galvą, paniekinti visus ir savo nesveikos vaizduotės vaisiumi rodytis kažkokiu stebuklingu padaru.

Nebus kelias į garbę ir tas, kurį nori nupirkti už pinigus — švaistydamas, kaip beprotis auksą.

Šimtai gyvenimo paliktų, kurie, įsižiūrėję į savo protėvių herbus ir seną, supelėjusiais darbais pasižymėjusią praeitį, išpuoštą epitetais ir panegirikomis, stovi gyvenimo kelyje ir, nieko neveikdami, išdidžiai, lyg varna pavo plunksnomis pasipuošus, nuobodų garbės sapną sapnuoja.

Aš — karys, tarkime sau; karys be garbės, tai lempa be šviesos, daiktas be vardo. Kiekviename žingsnyje jaučiu garbę, kuri mano — kario takus lydi.

Mūsų puiknolis taikas, gudriai pasislėpęs, tyko grobio.

Ta garbė liepia mane gerbti savo pareigās, užtarti nuskriaustą, budėti, kad svetimos šalies grobikas nesuterštų mano garbės, atplėšdamas gimtosios žemės pėdą.

Ta kario garbė liepia mylėti senus tėvų kapus, jų darbus, kurių jie nespėjo įgyvendinti, ir tęsti iki apvainikavimo garbės.

Kario garbė neleidžia lankyti vietų, kuriose jis garbės netenka.

Kario garbė prašo iš manęs darbų ir žygių, kurie dar skaisčiau turi spindėti.

Aš esu tos garbės valdovas ir aukštintojas, o ji — mano gyvenimo saulė.

Garbė telydi mano žingsnius, kad be jos neįvyktų nė vienas darbas.

Jei mano pareigų valandoje, ar kovos lauke, apleis mane garbė, aš ją vysiuos aukštybių pasaulio plotuose.

Jei šalies laisvė ir garbė pareikalaus mano gyvybės, aš su džiaugsmu paaukosiu, nors tai niekas neminėtų, ir nė viena žolelė nepuoštų mano kapo.

Ir jei eisi pro karžygių kapus, matysi medinį kryželį, ar auksu žvilgančius marmuro paminklus, tark sau: čia ilsis garbė, kuri nežino žodžio.

L. Dovydenas.

Vyr. Št. generalio štabo valdybos viršininkas

Gen. štabo pulkininkas Zenonas Gerulaitis gimė 1894 metais. Kilęs iš Vilkaviškio apskrities.

1913 metais baigė gimnaziją ir įstojo į Petrapilio universiteto fizikos matematikos fakultetą. Per didįjį karą buvo mobilizuotas į rusų kariuomenę.

Gen. št. pulk. Gerulaitis.

Baigęs 1916 metais karo mokyklą, tarnavo 109-me atsargos pulke ir ir 68-me pėstininkų pulke.

Grižęs į tėvynę, į Lietuvos kariuomenę įstojo savanoriu 1918 metų lapkričio mėnesį.

Tarnavo 1-me pėstininkų pulke. Dalyvavo kautynėse bolševikų fronte.

Nuo 1919 metų rugsėjo mėn. 1 d. buvo bataliono vadu 10-me pėstininkų pulke.

Vėliau 1919 ir 1920 metų laikotarpyje dalyvavo visose operacijose prieš lenkus Suvalkijoje. Želigovskiadės metu su savo batalionu veikė prieš lenkus Trakų rajone.

Už pasižymėjimą kautynėse apdovanotas 3-jo laipsnio Vyties Kryžium su kardais.

1921 metais baigė aukštuosius karininkų kursus ir tais pačiais metais buvo komandiruotas į Belgijos karo akademiją, kurią baigė 1924 metų gruodžio mėnesį. Po to buvo paskirtas Vyriausiojo Štabo operacijų skyriaus viršininko padėjėju.

1925 metais buvo komandiruotas į Ženevą kaip karo ekspertas prie Lietuvos delegacijos dalyvauti tarptautinėje konferencijoje ginklų prekybos klausimu.

1925 metų spalio mėn. 31 paskirtas Vyriausiojo Štabo operacijų skyriaus viršininku.

1927 metų rugpiūčio mėn. 30 d. paskirtas I-os karo apygardos štabo viršininku, o 1928 metų sausio 16 d. II-os karo apygardos štabo viršininku.

Už ypatingus nuopelnus Lietuvai 1928 metais apdovanotas Gedimino 3-jo laipsnio ordenu.

Respublikos Prezidento aktu 54 nr. iš š. m. vasario mėn. 19 dienos paskirtas Vyriausiojo Štabo generalio štabo valdybos viršininku.

K. Petrušauskas.

Karžygio mirtis.

Gražioji saulutė už miško jau slepiasi.
Padangę nudažė rausvi spinduliai.
Į pilį karžygiui dar tolimas kelias,
O kūnas silpnėja, krūtinėj skausmai.

Galva jo nusviro, nulinko. Krūtinėj
Dar plaka jo kraujas, sušuko jisai:
Palaiminta būki, manoji tėvynė,
O laisvę tesaugo jos brangūs vaikai...

Gamta iškilmingai nurimo prieš mirtį,
Vėjelis karžygiui dejuoja liūdnai,
O jis baisiai kenčia, skausmai drasko širdį...
Ir amžiams nutyla karžygio jausmai...

Vai girdėjau...

Vai girdėjau, kaip giraitė
Liūdnai ošė, lyg našlaitė,
Kad netekusi tėvelių,
Prispausta didžiųjų vargelių.
Tai vaitojo giružėlė,
Kad prieš lietuvius pakėlė
Ginklą mūs kaimynas lenkas,
Tas didžiausias mūsų priešas.
Toj giružėj mūsų buvo.
Daug ten brolių mūsų žuvo.
O dabar tenai kapeliai,
Juosė ilsis mūs broleliai,
Vai liūdnai giružė ošė,
Tų karžygių aimanavo,
O lietuviai keršyt ruošės
Žiauram lenkui priešui savo.

Spaudos sukaktuvėms besiartinant.

Dabar kiekvienas iš mūsų gali, kiek tik norėdamas, skaityti lietuviškas knygas ir laikraščius, ir už tai ne tik niekas nepapeiks, nepersekios, bet dargi pagirs ir reikale parems. Tačiau daugelis mūsų į knygas nekreipia jokio dėmesio — nieko neskaito, nesilavina, nešviečia savo proto, žodžiu — nesinaudoja iš tos švietimosi laimės, kuri pati prie jo ateina.

Kas kita buvo prieš dvidešimt penkerius metus, kai lietuvių spauda rusų buvo draudžiama ir smarkiai persekiojama. Tuomet dėl lietuviškos knygos, dėl gabaliuko laikraščio žmogus eidavo kelioliką ar keliasdešimt kilometrų, nešėsi slapta, su didele baime, kad nedoras žmogus nepajustų, rusų žandarui nepraneštų, kad tas atsibaldęs nepadarytų kratos, nesurastų, neatimtų, o paties į kalėjimą neįmestų, šaltose Rusijos balose nesupūdytų. Visi Rusijos kalėjimai dėl savo knygų lietuvių išsvargti ir iškentėti.

Bet tuos didelius mūsų tautos vargus jau pradeda užmiršti. Užmirštame ir tuos knygnešius ir kitus švietėjus, kurie dėl mūsų šviesos ir susipratimo tiek daug vargo ir kentėjo. O juk šių metų gegužės 7 d. sukanka dvidešimt penkeri metai, kaip atgauta lietuvių spauda.

Spaudos atgavimas tai buvo vienas pirmųjų mūsų tautos laimėjimų, kurie privedė mus prie nepriklausomybės. Todėl tos dvidešimt penkių metų spaudos atgavimo sukaktuvės turi būti garbingai paminėtos.

Minėti turi visa tauta, taigi ir kariuomenė. Jau steigiasi toms sukaktuvėms ruošti ir minėti tam tikras komitetas. Tačiau, nelaukiant to komiteto nurodymų, kariuomenėje jau reikia prie sukaktuvių ruoštis. Pirmučiausia, be abejonės, apsvarstant, kaip jas paminėti.

Minėti reikia, tarp kitko, darant paskaitas apie spaudos draudimo laikus, pirmoj eilėje nušviečiant, kaip tas draudimas įvyko, kokioj padėtyje tuomet buvo lietuvių tauta, o ypač jos literatūra, kiek draudimas lietuviams žalos padarė ir t. t.

Prie to darbo reikia gerai ir rimtai pasiruošti, jau iš anksto numačius žmones, kurie galės daryti paskaitas ir duoti kariams tam tikrų paaiškinimų. Pasiruošti galima, susipažinus su atitinkama literatūra. Pirmoj eilėje reikia susipažinti su tuo, kaip įvyko pats spaudos draudimas. Tam tikslui reikia paskaityti: „Dokumentas apie lotiniškas litaras lietuviškoje literatūroje“ (atspausta iš „Varpo“ 1899 m.), Doc. J. Tumo: „Lietuvių literatūra rusų raidėmis“. Šiose knygutėse kaip tik ir papasakota apie spaudos uždraudimą. Antroji knygutė visai lengvai gaunama. „Knygnešio I ir II-am tome plačiai nušviečiama, kaipėjo persekiojimas ir maždaug nurodyta, kiek žmonių sunkiau nukentėjo dėl lietuvių spaudos. Pirmame tome, be to, dar yra trumpai atpasakota visa spaudos draudimo gadynė ir be to, gana smulkiai nurodyta literatūra, iš kurios galima geriau ta gadynė pažinti. „40 metų „Aušros“ sukaktuvėms“ duos daug medžiagos iš visos kalbamosios gadynės.

Būtinai reikia paskaityti prof. V. Biržiškos straipsnis 1921 m. „Mūsų Žinyno“ I t. „Lietuvių Golgota“, kur iš buv. rusų žandarų archyvo duota daug žinių apie nukentėjusius už lietuviškas knygas. Be to, reikia kiek gerėliau susipažinti ir su lietuvių literatūros istorija, ypač pažinti, kokia ji buvo prieš pat draudimą ir draudimo metu. Tam reikalui reikalinga paskaityti prof. M. Biržiškos: „Mūsų raštų istorija“ ir kitus tos rūšies dalykus.

Viena kita paskaita turėtų būti didelė, lyg pagrindinė (tačiau ne daugiau 45 minučių, kad klausytojai nenuvargtų), bet pirmiau ir net vėliau galima būtų skaityti kareiviams įvairių lengvų skaitymų, kurie nušviestų draudimo gadynę. „Knygnešys“ tam reikalui ypač tiktų. Bet žinoma, ir „Knygnešio“ knygoje reikėtų parinkti tokius dalykus, kurie parašyti lengvesne, gyvesne kalba, kurių turinys įvairesnis ir t. t.

Norėdamas tam skaitymui padaryti pradžia, paduodu kelis pasakojimus iš spaudos draudimo gadynės.

(Bus daugiau) *Petras Ruseckas.*

Ką kiekvienas žvalgas turi gerai atsiminti.

1. Stengtis kuo daugiausia matyti, o pačiam būti priešininko nematomam.

2. Gerai pritaikinti savo apdarą ir apšarvavimą, paslėpti visus blizgančius ir barškančius daiktus, kurie galėtų išduoti.

3. Neiti didžiausiais keliais, nes jie visuomet labiau priešo sekami.

4. Ieškoti sau uždengto kelio, taikytis prie vietos, išnaudoti slėnius, skardžius, lomas, krūmus, javus, kupstus ir t. t.

5. Nepamiršti, kad kiekviena vieta turi savo slėpiamų ypatybių: spalvą, reljefą, išvaizdą; reik mokėti jas surasti ir išnaudoti.

6. Pasirodžius priešininko orlaiviui slėptis šešėly, krūmuose, giriuose, arba prigauti jį, atsigulant ir iškraipant savo išvaizdą.

7. Nepamiršti apie kaukes — chalatus, kaukes-kostiumus ir reikale naudotis jomis.

8. Išnaudoti maskinimui aplink esamą medžiagą, būtent: šakas, žoles, šiaudus, šieną, gėles ir t. t.

9. Priėjus kaimą ar vienkiemį, neiti prie jo atvirąja vieta, o surasti slaptas prieigas. Klaidinga būtų priėti visiems žvalgams kartu.

10. Einant mišku, laikytis kuo tyliausiai.

11. Priėjus arti priešininką, reik užmaskuoti savo galvą ir pečius, panaudojant milinę, palapinę, maišą, plaušinį ar virvinį tinklą, susilieję su aplinkine vietos spalva ir daiktais.

12. Nepamiršti apgaulingų statinių, kuriais gali pasislėpti, o priešininką apgauti.

13. Palaikyti slapta ryšį su savo kaimynais ir viršininku.

14. Einant kaimo gatve laikytis šešėlio pusės.

15. Išeinant iš miško slėptis už medžių ar krūmų; jei miškas retas ir be krūmų, tai į pamiškę šliaužti, gerai apsidairant, Šiuo atveju gulant ir keliantis judesiai turi būti lėti.

16. Patekus į prožektoriaus šviesos pėdą, reikia tuojuo gulti ir nejudėti.

17. Grįžtant iš žvalgybos, pasirinkti kitą kelią, kad neišduotum savos kariuomenės saugojančių dalių, ir neiti tiesiog į jas, o padaryti keletą vingių.

Aš čia viską išdėščiau trumpai, punktais, be ilgesnių aiškinimų. Man, rodos, kad „Kario“ skaitytojai, perskaitę ir pagalvoję, kodėl taip, o ne kitaip reikia elgtis, be didelių sunkumų supras. Aš būčiau labai patenkintas, jei šitie punktai tarp skaitytojų sukeltų ginčų, ir mes juos spręstume „Kario“ skiltyse.

Savo rašiniui pasinaudojau Malevskio veikalu: „Maskavimas ir jo pritaikymas“. *Viršila Gribauskas.*

Kaip rašyti laiškai.

Kiekvienas žmogaus poelgis, kalba yra reikšmingi ir visada charakterizuoja iš gerosios ar blogosios pusės. Tuo labiau svarbu raštas (bet koks), arba rašytas žodis. Ką pasakom, greičiau, lengviau dyla, sunkiau pagauti, o kas parašyta — palieka ilgai: norint visada galima atnaujinti, vėl pažiūrėti, perskaityti ir net kitiems parodyti.

Rašytas žodis — dokumentas. Prie tos rūšies priklauso ir laiškai. Jie taip pat labai daug pasako ir apie tą žmogų, kuris rašė ir apie tai, kuriam rašyta. Visa tai matyti iš kiekvieno dalyko — popieriaus, rašymo būdo, rūpestingumo, švarumo, paties teksto (turinio) ir t. t.

Taigi rašant laiškus irgi svarbu į visa tai atkreipti dėmesio. Gražus, tvarkingas, švarus laiškas, visada gražiai rekomenduoja patį žmogų; pirmiausia, parodo, kad jis savo žodį brangina, o antra, kad gerbia tą asmenį, kuriam rašo.

Visa tai atrodo labai paprasti ir kasdieniniai dalykai (nes kiekvienas save gerbia žmogus brangina ir savo žodį ir kito žmogaus jausmą), bet, laiškus rašydami, kažin kodėl daugelis apie tai pamiršta. Čia ir noriu kai ką pastebėti ir dar šį — tą kariams priminti.

Laiškas visada rašomas ant švaraus nesulamdyto popieriaus. Nebūtinai, kad tas popierius būtų labai brangus, spalvotas (gaila pinigų). Gali būti paprasčiausias — bet tik švarus ir tvarkingas.

Rašyti reikia aiškiai ir paprastai — nesukaliojant ir neraugant kažin kaip. Ypač reikia atsiminti, jei tas, kam rašot, silpnai mato, arba mažai raštingas. Bet dažnai pasitaiko, kad ir raštingas, gerai matęs žmogus ne viską laiške išskaito — daug suktų raidžių, neaiškių, nebaigtų žodžių. Norint tokias vietas suprasti, reikalinga po keletą kartų sustoti, iš naujo skaityti, iš bendros sakinio prasmės spėlioti ir t. t. Vadinasi, gai-

šinamas laikas, erzinas žmogus ir tarytum tyčiojamas, tarytum tyčia taip rašoma, kad mažiausiai suprastų tas, kas gavo laišką.

Laiško pradžioj rašoma vieta ir data (metai, mėnuo ir diena). Visa tai dedame, paprastai, viršuj iš dešinės. Paskum pradedama — naujos eilutės vidury — „Brangus tėveli!“, „Mylimoji motutė!“, „Gerasai draugel!“. Mažai pažįstamiems rašoma: „Gerbiamasai Tamsta!“ Po to eina pats turinys. Čia rašom visa, kas reikalinga, svarbu ir įdomu. Laiške neturi būti negražių žodžių, nemandagių posakių. Bendrai, vengti viso to, kas užgautų skaitantį, o antra, kad tėvai arba vyresnieji visada matytų, kad jūs gerbiat, branginat juos ir esat gerai išauklėti — nesugedot net toli būdami.

Pabaigus siunčiami linkėjimai ir pasirašoma. Tvarkos atžvilgiu turės atrodyti maždaug taip:

*Panevėžys,
1929 m. vasario 5 d.*

Mielasai tėveli!

Po Kalėdų atostogų laimingai atvykau į savo dalį. Kelionėj teko kiek pavargti, nes labai daug žmonių važiuo

Nors dar neseniai atvažiuoju, bet Jūsų pasilgamie geriau, bet ir čia nebloga. Reikia patarnauti tėvynei!

Sveikinu visus namiškius, o tėveliams rankas bučiuoju.

*Jus mylįs sūnus
Petras*

Laiškas įdedamas į voką, kur adresas rašomas irgi tam tikra tvarka ir švariai. Čia duodu porą pavyzdžių:

Kaip prancūzų žiūrима į pėstininkus.

Prancūzų kariškoje spaudoje (Revue d'Infanterie) išspausdintas (kaip spėjama, aukšto prancūzų kariuomenės viršininko rašytas) straipsnis apie pėstininkus. Iš to straipsnio santraukos galėsime susipažinti su prancūzų kariuomenės vadovybės pažiūromis į pėstininkus dabartiniu metu. Čia duodame tą santrauką.

Iš 1.357.800 žemyno kariuomenės kovotojų, paaukėjusių savo gyvybę dėl Prancūzijos, 1.158.000 (85,5%) tenka pėstininkams. Iš 36.000 žuvusių ir mirusių karininkų pėstininkams vėl tenka liūdna garbė tamė skaičiuje turėti savųjų 29.260 (tai yra, 83,3%). Pėstininkų kariuomenei buvo mobilizuota apie 5.000.000 žmonių; iš jų tarpo 100.000 karininkų. Eilinių nuostoliai sudaro 23%, karininkų nuostoliai — 29%.

Iš kitų kariuomenės rūšių aukštas nuostolių procentas tenka aviacijai — 21,6% (iš lakūnų daugiausia žūna karininkų, kuriems tenka eiti ir lakūnų ir oro žvalgų pareigos) ir kavalerijai — 7,6% (raitininkų daugiausia žuvo, jiems veikiant apkasuose).

Iš tų skaitmenų geriausiai galima suprasti tas labai svarbias priežastis, dėl kurių pėstininkai po 1914 metų pertvarkomi. Štai, dėl ko pėstininkai taip daž-

nai nukėsdavo nepasisekimų, o dėl to kas imdavo net abejoti pėstininkų reikalingumu.

Tad panagrinėsim tas priežastis, kad galėtume padaryti išvadą apie pėstininkų vaidmenį ir jų užimamą vietą kariuomenėje.

Nuo pat pirmųjų 1914 m. kautynių pasireiškia ir juntamas šių laikų ginklavimo galingumas. Nepaprasti nuostoliai; visi kovotojai įsikniso, pasislėpė apkasuose ir už vielų tvorų. Įvairiais būdais ir priemonėmis stengiamasi išspręsti puolimo klausimas. Pėstininkuose pradeda reikštis jų sunykimo reiškiniai. Vadovybė skuba aprūpinti pėstininką visa kuo, kas reikalinga kovai su kulkosvaidžiais, vielų tvoromis, dujomis ir tankais.

Bet tuo pačiu laiku pradedama vykdyti ir kita neabejotino reikalingumo ir aiški būtinybė. Būtent. Labai išsiplėtojo kariuomenės rūšys, padedančios pėstininkams. Taigi, nuolat auga artilerija, auga ir tobulėja aviacija, stiprinami ir naujai pertvarkomi ryšiai t.t.

Be to, reikalingi naujoms kariuomenės dalims žmonės į nieką neatsižiūrint imami vėl iš tų pačių pėstininkų. Dėl tos aplinkybės atrodė, kad jau net galima esą išpranašauti dieną, kurią pėstininkai bus visiškai panaikinti, sudarant iš jų ir, tuo būdu, praplečiant padedančias kariuomenės rūšis, kurios esą turi laiduoti laimėjimą. Ir iš tikrųjų, procentinis pėstininkų santykis su bendru kovotojų skaičium 1914 metais reiškesi 75%.

1. Paprasto laiško adresavimas sodžiun.

<p><i>Ponui</i></p> <p>ANTANUI ČERNIUI</p> <p><i>Viešintų valsčiaus, Vėprių kaimo</i> KUPIŠKIO paštas <i>Panevėžio apskr.</i></p>	<p>Čia lipdoma markė</p>
---	----------------------------------

2. Į miestus gali būti taip adresuota:

<p><i>Apdraustas</i></p> <p><i>Ponui</i></p> <p>JONUI TUMUI</p> <p><i>Kranto g. 32, b. 4.</i> PANEVĖŽYS</p>	<p>Čia lipdoma markė</p>
---	----------------------------------

Kaip matyti iš šių pavyzdžių, pirmiausia ant voko reikia rašyti gavėjo vardas ir pavardė, žemiau gyvenamoji vieta ir paštas. Pašto ženklas visada lipdomas voko pusėj, viršutinėj kertėj iš dešinės. Antroje voko pusėj nieks nelipdoma, tik gali būti, reikiant, rašomas siuntiko adresas (pav., Grandinis Juozas Guba, Šiauliai, 8 p. pulkas, 4 kuopa). Siuntiko adresas būtina (kad laiškas nežūtų) rašomas, jei siunčiamas apdraustas laiškas. Apie tai visada turi būti pažymėta voko adreso

pusėj (pav. 2 nr.). Tik žodis *Apdraustas* rašomas viršuje iš kairės.

Pastaba: pašto ženklo lipdymo taisyklė yra griežta, jos būtinai reikia laikytis — taip reikalauja pašto tvarka ir darbas, štampuojant laiškus.

Apie ką leidžiama rašyti laiške, sakysim, tėvams. — Pirmiausia viską pareikšti jiems apie savo sveikatą, pasisekimą tarnyboj (visoki pagyrimai, pažymėjimai); papasakoti apie savo bendrus pažįstamus, draugus, kurie kartu tarnauja; paklausti apie šeimos ir pažįstamųjų sveikatą, apie ūkį, įvairius atsitikimus ir pasidomėti savo kaimo naujienomis; taip pat reikalinga pranešti tučtuojau, jei esat gavę, apie pinigų, siuntinių, kad tėvai nesirūpintų; be abejo, čia reikalinga, nieko nelaukiant, gražiai mandagiai padėkoti. Kario mandagumas, džentelmeniškumas visada turi būti pirmoje vietoje.

Apie ką draudžiama kariui rašyti laiške. — Niekad neturi rašyti apie kariškus reikalus ir dalykus, nes laiškas gali patekti į svetimas, mūsų nedraugo rankas. Tuomet, gal visai be blogo noro, bet jau taptumėt karo paslapčių išdavikai ir kenkėjai. Kas gi čia gali būti paslaptina? O gi beveik visa, kas liečia kariuomenę, jos kiekį (skaičių), kuopos, būrio sudėtį, dydį, ginklavimo rūšį, mokymo, mankštinimo, manevrų tvarką, būdus, programą ir t. t.

Ko ir kaip neprivalot rašyti? Visų pirma neprivalot savo laiškuose „praskįsti“ — skųstis, burnoti ir t. t. Argi tai tikro kario dalykas verkšlenti ir „mirkyti“ laiškas? Kas gi nežino, kad kario tarnyba, ypač pradžioje, nėra lengva. Bet tai visų mūsų šventa pareiga ir reikalas!

Šit gauna namuose tokį žlimbio laišką. Ar jūs pamanėt, kokio įspūdžio tai daro? Viską išklauso sielvartinga ir rūpestingoji mūsų motutė. Jos išgležėlis sūnelis skundžiasi, kad jam nepatogu, sunku, kad jį kankina, aikštėje varinėdami ir lamdydami, kad ne kartą

o vėliau šis procentas pradėjo krist ir siekti 50%. Mažėjant bendram pėstininkų skaičiui, tačiau likus tam pačiam divizijų skaičiui, batalionai ir kuopos liko visai „nekraujingi“.

Tačiau niekas nesirūpina dėl nuolatinio pėstininkų skaičiaus mažėjimo. Oficialiuose svarbiausiose dokumentuose atsiranda tokių nurodymų, kaip antai: „negalima juk gyvąją jėgą įveikti techniką“, „pėstininkai puolant yra bejėgiai“ ir t. t. Tikrai nuostabu, tokios pažiūros įgyja didelio pasisekimo.

Be to dar, pėstininkų ugnis (beveik oficialiais tvirtinimais) esą pareiškia mažą galingumą. Tuo būdu, iš to visa, bendrai, išeina, kad pėstininkai esą nenaudinga, net nežinia kuriam tikslui veikianči kariuomenės rūšis, kuriai esą net reikšmės neturi sudarančios ją dalys, nes technikos pabūklai, girdi, pakeis pėstininkų dalis sudarantį žmonių elementą ir galės atstoti net skaičių.

Tad ar negalima būtų, tuo būdu, dėl tų priežasčių nugalėti be kautynių?

Ir štai tokia puiki idėja susiranda vis daugiau šalininkų, plinta ir, deja, ilgainiui virsta drąsiomis plačiomis teorijomis.

Nuo 1918 m. kovo 21 d. ligi tų pačių metų birželio mėn. vidurio prancūzų kariuomenė siūbuoja nuo smūgių ir ką tik nežūna.

Paimti iš apkasų pėstininkai, „nekraujingi“, pradžioje sumyšta, nes buvo išauklėti tokioje aplinkoje, kur tikrai ir buvo tekalbama apie jų bejėgiškumą, kai negauna artilerijos paspirties, kuri pasireikštų ištisomis tonomis sviedinių. Ir štai, tokiose sąlygose paimtiems iš apkasų pėstininkams tenka kovoti be toli šaudančios sunkiosios, o kartais net ir visiškai be jokios artilerijos, be tankų be sudėtinių ryšių priemonių, be vielų tvorų. Ir prieš fanatizuotą vokiečių pėstininką atsiduria beveik vienas prancūzų pėstininkas, su savo senu, ištikimu 1914 metų bičiuliu — 75 mm. pabūklų.

Tačiau apie 1918 metų balandžio mėnesį pradėdama labai gyvai jausti būtinausias pėstininkų reikalingumas: kaip tikrai pėstininkų ir jų kulkosvaidžių trūksta karui tęsti (žiūr. pranc. generolo Peteno laišką amer. generolui Peršingui). Specialės konferencijos protokole (balandžio 25 d.) įrašomas pranc. generolo Fošo pareiškimas: „ateityje visas transporto priemones pavesti išimtinai pervežimui amerikonių pėstininkų su jų kulkosvaidžiais“.

Argi galima po to daryti išvadą apie tai, kad 1918 metais pėstininkai pasirodė vadovybei pasenusia kariuomenės rūšimi, o savo vaidmenį vaidindami karo pabaigoje pareiškė savo bejėgiškumą?

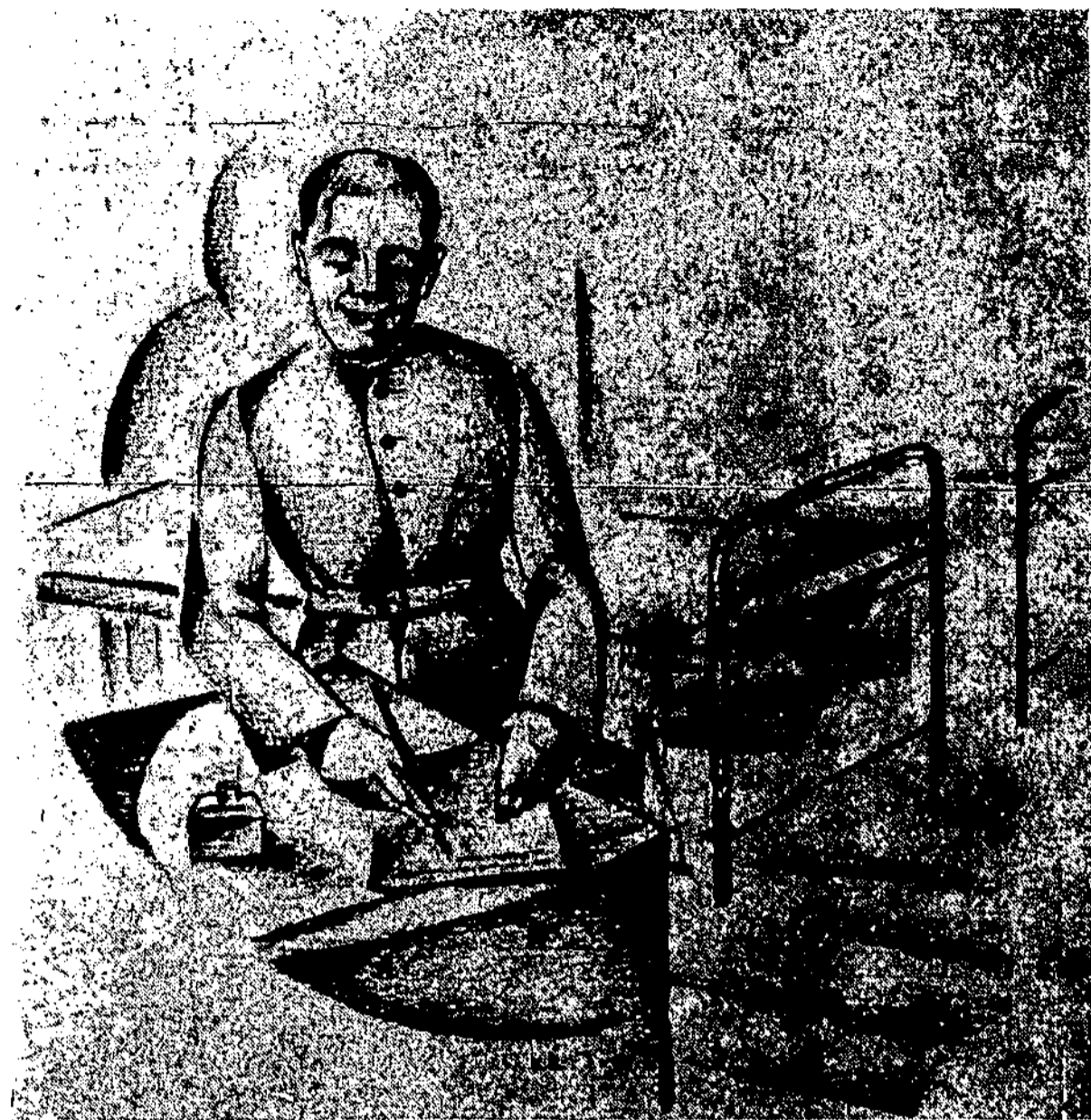
Kautynių tikrybė griežtai pakeitė pačią pėstininkų esmę. Tuo laiku, kada kitos kariuomenės rūšys (ypač

lietus perlijo, kad sargyboj negavo išsimiegoti, pašalo ir t. t.

nės reikalams, bet tolimam Sibire — biaurybei „ruskiui“. Žinau, kas tai yra kareivio duona, bet kad toks

Jurgis Žlumbius rašo tėvams laišką.

Petras Narsūnas irgi rašo tėvams.

Ką gi, suskaudės vargšei širdis, ir ji pravirks. Bet ar šitam sūneliui padės ką tos bereikalingos motinos ašarės?

Po kiek laiko gaus dar antrą, trečią tokį laiką. Čia jau nebeiškės tėvas ir būtinai įsiterps su savo „interpelacija“: „Na, kas gi čia, po šimts pypkių, tam mūsų Jurgiui?! Gaila, motin, tik tavo ašarų! Juk ir aš tarnavau kariuomenėj ir ne 12, ne 18 mėnesių, bet keletą metų; tarnavau ne savo krašte ir ne savo tėvy-

sveikas stiprus vaikiną dabar taip sulepšėtų — nesu-prantu. Tai, išties, tik gėda man ir tau. Argi jis nežino, kad gyvenime ne vien tik malonumai laukia? Oi, daug sutikau visokių nelaimių. Vargas tuomet tokiam ištižėliui, neužsigrūdinusiam žmogui“.

Kartais gali pasitaikyti, kad toji pati motina išgirs savo kaimynės sūnaus linksmą, gyvą laišką; tas sūnus taip pat tarnauja kariuomenėj — tą pačią sriubą srebja ir tuos pat vargus kenčia, bet — smagus, patenkintas:

artilėja) paprastai tiktai augo, nekeisdamos savo ypatybių, pėstininkai, baigiantis karui, liko visiškai nepanašūs į 1914 metų pėstininkus. Lygiai taip pat, kaip 1914 metų pėstininkai nebuvo panašūs į Napoleono grenadierius. Čia svarbiausią vaidmenį suvaidino platus kulkosvaidžių ugnies išplėtimas. Atsiradus lengvajam kulkosvaidžiui, ši ugnies rūšis liko paslanki, susijusi su pačia pėstininkų esme, su pirmąsiais pagrindiniu jų vienetu — kautynių grupe. Rankinių bei šautuvinių granatų ir minosvaidžių vartojimas dar labiau išskėlė pėstininkus.

Žinoma, tai visa labai žymiai paveikė ir pėstininkų dalių organizaciją ir kariavimo būdus. Tačiau pėstininkai pasilieka svarbiausiąją kariuomenės rūšimi, pagrindine baze vadovybės apskaičiavimams. Visos kitos kariuomenės rūšys turi vieną užduotį: laiduoti pėstininkams galimybę slinkti į priekį arba bendradarbiaujant padėti jiems laikyti poziciją.

Tačiau pėstininkų vaidmuo liko dar sunkesnis, nes reikalauja rimto, tvirto ir sudėtinio parengimo, geriau parengto viršininkų kadro, žymiai stipresnių dvasia ir kūnu žmonių ir gausingesnių etatų. Juk pėstininkui tenka savarankiškai veikti tame kautynių lauko bare, iš kurio arklys (taigi ir raitininkas ir artilerininkas) yra kulkosvaidžių ir dujų išvytas, o čia kaip tik sprėndžiamas nugalėjimo ar pralaimėjimo klausimas. Be to, naujos techniškos priemonės sustiprino pėstininkus; tie-

sa, dėl šios aplinkybės ir pėstininkų darbas pasidarė labiau sudėtinis. Tačiau, kai kitos kariuomenės rūšys išimtinai rūpinasi tiktai savo medžiaginės dalies aptarnavimu; pėstininkas, vartodamas tas kariškas medžiagas (priemones), taip vergiškai nepriklauso nuo jų: gerai išmokyti pėstininkai galės sėkmingai kovoti, kad ir nepakankamai turėdami techniškų priemonių, o blogos pėstininkų dalys negalės sėkmingai kovoti net per daug tų priemonių turėdamos.

Pėstininkuose, net mūsų mechanizacijos amžiuje, žmogus vis dar tebėra „svarbiuoju kautynių pabūklū“.

Bet kas gi iš tikrųjų yra dabartiniai prancūzų pėstininkai?

Į tai autorius atsako.

Turėdami savo sudėty per mažai pulkų, su silpnu etatiniu skaičium, šie „nekraujingi“ pėstininkai, visų pirma, nėra mokomi. Tuo tarpu, kai kitos kariuomenės dalys gauna pilną kompletavimą, šaukia kartojamam mokymui tokią gausybę atsarginių, kad net negali jų sunaudoti, — pėstininkų daly gauna jų arba nepakankamą kiekį, arba niekam netinkamos kokybės.

Autoriaus nuomone, tokie yra prancūzų pėstininkų santvarkos svarbiausi trūkumai.

P. J-čius.

žino, kad tai sveika ir reikalinga jaunam vyrui. Tuomet iš tikrųjų jūsų — verksnių motutė ne tik nustos gailėjusis, bet smarkiai susikrims, nes jai be galo sunku ir gėda bus, kad tokį nevaleiką, kuris nemoka nei susitvarkyti, nei vyriškai pakesti, pagimdė ir užaugino.

Taigi visuomet, kai rašysit laišką, rašykit daug — gyvai, linksmai, juokdamies, idant visi matytų, kad jūs tikri kareiviai (juk kareivis tai simbolis tokio žmo-

gaus, kurs nugalė viską: nors čia pat pragaras po jo kojomis atsivertų — jis visad tik šypsosi) ir tikrai apgalėjęs visus tarnybos sunkumus.

Tik tokiu būdu jūs paguosit ir didybės suteiksit savo tėvams, o neerzinsit ir neskandins jų širdies, jau be to pavargintos. Tuomet ir jaunieji jūsų draugai su didesniu noru eis patarnauti tėvynei, kai sulauks savo eilės.

Kpt. Balčianas.

Ką kiekvienas karys privalo žinoti apie arkli

III. Vanduo.

Vanduo turi didelės reikšmės arklio sveikatai palaikyti; jis nuvalo arklio kraują, nuramina troškulį, padeda pašaro virškinimui ir kadangi vanduo savo sudėtyje turi tam tikrą druskos dalį, todėl, iš dalies, jis virsta ir arklio maistu. Kad vanduo tiktų gerti, jis turi būti maistingas. Be abejo, ne kiekvienas, tam tikros vietos, vanduo tinka tam tikslui, visuomet atsiras vieni ar kiti jo trūkumai, bet tuos trūkumus labai lengvai galima pašalinti. *Geriausiai gerimui tinka šaltinių ir smėliu ar žvyru bėgantis upių vanduo.*

A) Geras vanduo. Geras, tinkamas arkliams girdyti vanduo privalo būti šviesus, neturintis jokio kvapo, „minkštas“, malonaus skonio, šviežias ir švarus. Žodžiu, arklys privalo būti girdomas tokiu pat vandeniu, kokį mes vartojame valgiui gaminti, ir patys geriame.

Viename tokiame vandens litre, skystimo pavidale, yra nuo 5 iki 50 centigramų mineralinių priemaišų; jei tokių priemaišų vandenyje yra daugiau, negu 50 centigramų, vanduo, nors ir nėra aiškiai kenksmingas, bet vis dėlto reikia vengti naudoti jį arklių girdymui. Todėl, jei tik vanduo atrodo įtariamos švaros ar spalvos, kariai neprivalo girdyti juo arklius, nepasiklausę gydytojo nuomonės.

Jei vanduo atatinama aukščiau minėtoms sąlygoms, bet jame randasi žuvis, tai galima laikyti, kad vanduo vidutinio gerumo, bet užtat labai gadina vandenį vėžiai, įvairi auganti žolė ir t. t. Visai netinka gerimui vanduo, kuriame randasi siurbėlės. Bendrai, vanduo negali būti laikomas geras, jei jame randasi kokie nors gyviai, kurie užteršia vandenį įvairiomis pūvančiomis atmatomis ar pūdami patys, netekę gyvybės.

B) Blogas vanduo. Blogas vanduo dažniausiai būna žalios spalvos arba turi kokių nors kitų atspalvių, labai šiltas ar per daug šaltas, gazuotas, drumstas, kietas, per daug minkštas, kalkėtas ir t. t. Tokį vandenį labai mėgsta siurbėlės, varlės, įvairūs vandens grybai ir, bendrai, tokiuose vandenyse visuomet yra daug įvairių gyvių, kurie teršia vandenį. Girdyti tokiu vandeniu arklius visai nepatariama, nes jame yra daug įvairių bakterijų, nuo kurių arkliai suserga įvairiomis ligomis, kartais, net, labai gyvybei pavojingomis.

C) Vandens valymas. Savaimė aišku, jei tik galima, reikia vengti girdyti arklius vandeniu, kuris tam tikslui visai netinka, bet kartais gali atsitikti, kad kautynių sąlygose ne visuomet galėsime rasti vietoje tinkamo vandens girdymui. Tuomet reikia griežti tam tikrų priemonių vandeniui nuvalyti. Tokių priemonių yra gana daug, bet kadangi ne visuomet tos priemonės prieinamos, o iš kitos pusės jų vartojimas reikalauja veterinarijos gydytojo priežiūros, todėl aš pažymėsiu tik paprasčiausias ir parankiausias priemones.

Girdymui netinkamą vandenį galima nuvalyti:

- 1) į 10 litrų vandens įmetus 3 gramus alūno;
- 2) pusė gramo kalkių viename vandens litery irgi nuvalo vandenį ir padaro jį tinkamą arkliams girdyti;

- 3) 6 dešimtdalys gramo jodo į vieną literį vandens
- 4) vienas gramas jūros druskos į vieną literį vandens ir t. t.

Pageidaujama, kad aukščiau minėtų vaistų karys visuomet turėtų su savim ir gerai žinotų kaip su jais elgtis.

Kitos tinkamesnės vandens valymo priemonės yra:

- 1) Pakeisti vandens temperatūrą, pav., labai šaltą vandenį reikia iš anksto išsemti iš šulinio ar šaltinių ir įpilti į lovį ar statinę, kad šiek tiek sušiltų.
- 2) Vandens vėdinimas — judinti vandenį švairiu pagaliu, maišyti jį ar mušti.
- 3) Vandens nuleidimas grioviais iš vienos duobės į kitą.
- 4) Vandens filtravimas — praleidimas per žvyro sluoksnį.
- 5) Įdėti pusę gramo anglių į vandens kibirą; angliai sutraukia į save arkliui nesveikus garus ir tuo būdu gerdamas gazuotą vandenį arklys nesuserga.

6) Vandens atvirinimas ir paskui atšaldymas; būdas labai geras, bet daug kainojas ir reikalaujas daug laiko, todėl mažai praktiškas.

D) Vandens rūšys. Žinoti vandens rūšis ir jų tinkamumą vartojimui yra labai svarbus dalykas ne tik kariuomenėje, kur vienoje vietoje kartais tenka girdyti labai didelį arklių skaičių, bet ir kiekvienam ūkininkui. Per dieną vienam arkliui reikalinga nuo 40 iki 50 litrų vandens, todėl kariuomenės dalys, kur yra daug arklių, manevruose ir karo metu, pereinant iš vienos vietos į kitą, visuomet iš anksto turi pasirūpinti sužinoti ar naujoje vietoje pakankamai bus arkliams tinkamo vandens.

1) Jūrų vanduo. Jūrų vanduo turi daug druskos priemaišų, todėl mažai tinkamas arkliams girdyti. Jis turi nemalonų skonį; jo atsigėrę arkliai dažnai serga diegliais. Jei dėl kokių nors priežasčių tenka girdyti arklius jūros vandeniu, tai tas vanduo privalo būti distiliuotas ar nuvalytas kalkėmis, kurių 25 gramus įmetama į 1000 litrų jūrų vandens.

2) Ežerų, tvenkinių, balų ir rezervuarų vanduo. Ežerų, tvenkinių, balų ir rezervuarų vanduo gali būti naudojamas arkliams girdyti, jei tas vanduo yra šviesus, švarus, neužterštas pūvančiomis žolėmis ir kitais kokiais nors daiktais ar krūmais. Reikia vengti girdyti arklius balose, susidariusiose po lietaus.

3) Upių, upelių ir bendrai bėgantis vanduo beveik visuomet tinka arkliams girdyti, bet reikia turėti galvoje, kad ir toks bėgantis vanduo dideliuose miestuose yra užteršiamas įvairiais pabrikų, dirbtuvių, kanalizacijos ir t. t. atmatomis, todėl tokiose vietose reikia girdyti arklius už miesto, aukštesnėje upės dalyje.

4) Šulinių vanduo. Šaltas vasaros metu, mažai orui prieinamas, šulinių vanduo beveik visuomet mažiau ar daugiau yra įtartinio tinkamumo arkliams girdyti. Todėl, girdant arklius iš šulinių, reikia jau iš anksto, 2 — 3 val. prieš girdymą, įpilti vandenį į lovį ir laikas nuo laiko mai-

šyti ji, kad jis pasidarytų vienodos temperatūros ir kad geriau prieitų oras.

5) **Sniego vanduo.** Arklių girdymui beveik visai netinka, nes jis visuomet turi didelį įvairių priemaišų procentą. Prie tokios pat rūšies priklauso vanduo, susidaręs nuo ūkanos.

6) **Lietaus vanduo.** Lietaus vanduo yra labai geras arklams girdyti, nežiūrint į tai, kad jis turi savyje daug dulkių. Norint girdyti arklius lietaus vandeniu, reikia rinkti jį į cisternas — rezervuarus, gerai ir nuolat vėdinti jį, cisternos reikia laikyti labai švariai, geroje, švarioje ir ne labai šiltoje patalpoje ar vietoje. Cisternų ar statinių dugne privalo būti padėta filtruojama medžiaga, kaip tai: žvyras, smėlis arba dar geriau malkų anglių. Vanduo iš tu statinių — cisternų turi būti imamas ne iš viršaus, bet privalo būti krano pagalba išleidžiamas į kibirus ar į lovius iš apačios. Vanduo, prasisunkdamas per žvyrą, smėlį ar malkų anglis, visai nusivalo nuo dulkių ir kitų nereikalingų ir negeistinių priemaišų ir pasidaro geriausias arklams girdyti.

Kav. kap. Kr-tis.

Blogi įspūdžiai, patekus į kitas ginklų rūšis.

Mūsų kariuomenėje yra kelios ginklų rūšys: pėstininkai, kavalerija, artilerija ir technikos dalys. Kiekviena dalis turi atskiras mokymo programas ir kitoniską uniformą, bet tikslas, berods, visų vienas. Visi ruošiami vienam ir tam pačiam tikslui — ginti savo tėvynę nuo vidaus ir išorinių priešų.

Tačiau, kokį nemalonų įspūdį sudaro, jeigu tų visų ginklų rūšių kareiviai neturi savo tarpe moralių santykių. Sakysim, patekęs kareivis iš pėstininkų į kavaleriją ar į artileriją, ilgą laiką girdės ten įvairiausių pašėpimų, kurie, jautriam kariui, skaudžiai atsiliepia sieloj. Ir dar ne tik tai kad eiliniai, bet ir puskarininkiai įvairiais pašėpimais didžiujasi ir mano esą gudrus vyrai. Bet, brole, labai apsirinki, ieškodamas vyriško gudrumo ir pašėpdamas savo šeimos narius.

Juk vidaus tarnybos, statusas mus moko, kad reikia žodžiu, darbu draugams padėti, pavojuose, kautynėse gyvybės nesigailint gelbėti draugus. Bet jei mes suprasime, kad

tik tas draugas, kuris tos dalies, tai kautynėse ar šiaip panašiuose atsitikimose kitos dalies draugas nieku nesiskirs nuo rimto priešo.

Kėdainių Antanas.

Šnipas elgetos rūbais.

Vieną gražų 1914 m. vasaros rytą „Intelligence Service“ (anglų žvalgybos) rytų skyriaus viršininko kabineto durys dideliu trenksmu atsidarė ir juose pasirodė išsi- blaškiusios išvaizdos, apdraskytas rūbais žmogus. Viršininkas jau norėjo prievarta šį neprašytą svečią palydėti pro duris. Tik vienas karininkų, kap. Lawrence, paklausė: — kaip čia pakliuvai? Tur būt, galvoj tau negera. Čia ne užėigų vieta, kur kiekvienas įeina.

Nepažįstamasis išsitempęs atkirto: — Jonui Edvardui nieko nėra negalimo.

Toks Edvardso atsakymas kiek prajukino kapitoną, ir atkreipė jo dėmesį. Jonas Edvardas tuoj pradėjo pasakoti apie savo gyvenimą. Papasakojęs visą savo vargingo gyvenimo istoriją, pareiškė norįs tarnauti.

— Ar sutinki pildyti visus įsakymus.

— Taip, ponas kapitone.

— Gerai! Prisiek Šventąja Biblija.

— Prisiekiu!

— Tuo būdu aš tau įsakau, mano mielas, išmokti turkų kalbą.

Jonas Edvardas buvo priimtas „Intelligence Service“ tarnybon. Baigęs agentų mokyklą Devenshire ir išmokęs turkiškai, buvo pasiųstas į Konstantinopolį.

Dardanėlių sąsiaurio blokados (apsupimo iš jūros) metu 1915 m. anglų ir prancūzų laivynas mėgino įsiveržti į sąsiaurį, bet nepasisekė — du kreiseriai ir vienas šarvuotis buvo paskandinti. Po šio nesėkmingo žygio anglų admiralas nutarė žūt būt pasiųsti į priešo linijas žmogų, kuris sužinotų, kur yra sugrupuota anglų laivynui pavojinga sunkioji turkų artilerija. Uždavinys buvo be galo sunkus ir pavojingas, tačiau Jonas Edvardas jį kuo puikiausiai atliko.

Jis persirengė elgetos rūbais ir pasinaudodamas nakties tamsa prislinko prie turkų apkasų. Bet čia jį sučiupo patuliai ir norėjo sušaudyti. Edvardas Allacho vardu pradėjo prašyties palikti jį gyvą ir nesutėpti rankų elgetos, atėjusio prašyti išmaldos, krauju. Geraširdžiai turkai jį paleido.

Visą mėnesį slankiojo šis „elgeta“ turkų stovykloje ir atidžiai sekė, kur sugrupuota sunkioji artilerija. Kai jau viską susekė, sutartą valandą pasitraukė iš turkų apkasų ir atsідūrė pasiųstame jį paimti laively. Bet plaukiant laiveli pastebėjo turkai ir apipylė jį kulky lietumi. Edvardui keliose vietose peršovė rūbus, o viena užklydusi kulipka nutraukė ausį. Edvardas pasiekęs savuosius ir nebodamas žaizdos ir bėgancio kraujo, tuojau nubėgo prie admiralo su raportu.

Kita dieną anglų laivai privertė turkų sunkiąją artileriją amžinai nutilti. *Dangutis.*

Šalčiai sukaustė net ir jūrą. Čia matom ledų atkirstą jūros švyturį, kurį maitina orlaiviai.

Pietų ašigalis ir jo tyrinėtojai.

Gal niekad dar nebuvo tiek kalbėta, rašyta ir interesuotasi žemės ašigaliais, kaip kad dabar. Nelaimingai pasi- baigusi Nobile ekspedicija į šiaurės ašigalį, Amundseno ir Malengreno mirtis, neseniai išvykusios ekspedicijos į Pietų ašigalį ir sensacingos žinios, kurias mes skaitome apie jas laikraščiuose bei girdime per radio ir pagaliau didelių šal- čių banga, siaučianti po visą Europą, yra svarbiausios to susidomėjimo priežastys.

Cia mes norime suteikti mūsų skaitytojams šiek tiek žinių apie patį Pietų ašigalį ir jį tyrinėjancias ekspedicijas. Šiuo momentu pietų ašigalį tyrinėja dvi ekspedicijos: Byrdo ekspedicija ir Wilkinso ekspedicija. Abu tų ekspedicijų viršininkai jau nebe naujokai toj srity. Komendantas Byr- das pasiekė Pietų ašigalį 1926 m. vasarą; kitais metais, pakartodamas Lindbergo žygį, jis perskrenda Atlantikos vandenyną. Kai dėl kapitono Wilkinso, tai praeitais me- tais jis padarė didelius tyrinėjimus šiaurės speigiračių ba- seine, į šiaurę nuo Grenlandijos ir Aliaskos. Taigi abu tie vyrai yra žymūs speigiračio sričių tyrinėtojai, didžiosios Nansenų ir Amundsenų mokyklos mokiniai, ir štai kodėl galima tikėtis, kad jie sugebės pakelti visus kelionės sun- kumus ir pasieks uzsibriežtą tikslą.

Yra žinoma, kad Pietų ašigalio tyrinėjimai daugeliu atveju daug sunkesni, negu Šiaurės. Šiaurės ašigalio sritys yra tęsinis Europos, Azijos ir Amerikos kontinentų. Aliaska, Grenlandija, Sibiras, Japonija yra puikios operacijų bazės kelionėms į Šiaurės ašigalį. Sausuma čia pasiekia 80 pa- ralelę. Tuo tarpu pietų pusrutulyje sausuma yra daug dau- giau nutolusi nuo ašigalio. Pietų Amerika, kurios smaila- galis prieina arčiausiai ašigalio, yra vos po 65 paralelės, o Naujoji Zelandija ir Afrika pasibaigia tarp 30 ir 40 pa- ralelių.

Visą pietų pusrutulio centrą užima di- džiųjų vandenų juosta; vidury to antarktikos vandenyno yra antarktikos sausuma, kuri sudaro beveik apskritą diską, gana tiksliai apibrėžtą 70 paralele.

Dvi didelės įlankos, viena priešais kitą, daro toje sausumoje iškarpas: tai Weddellio ir Rosso jūros: pirmoji jų siekia 77 ir antroji 85 paralelę. Pietinė Rosso jūros pusė nuo 78 iki 85 paralelės yra visados apdengta ledais. Iš kitos pusės ilgas ir aštrus pusiau- salis, Grahamo, žemė siekia 64 paralelę. Mat, jei neskaityti tų dviejų ir tos išaugos, Antarktyda atrodo gana apskritu disku. To kontinento paviršius manoma siekias 10 mi- lijonų ketvirtainių kilometrų, taigi maždaug lygus su Europos paviršiumi. Bet iki šiol buvo manyta, kad tai yra vientisinis konti- nentas. O tas buvo manyta todėl, kad visi antarktikos tyrinėtojai rąsdavo po savo kojų sausumą, o ne jūrą. Bet reikia pabrėžti, kad ligi šiol yra ištirta tik mažytė to didžiulio ploto dalelė.

Ištirtos yra tik: 1) sritys į rytus nuo Rosso jūros, kurios tęsiasi nuo krantų to gol- fo iki pat ašigalio pakraščiu, ištirtos Shakte- lono ir Amundseno. 2) Weddellio jūros pa- kraštis ir 3) Grahamo pusiasalis.

Bet Antarktydos rutulys, arba, tiksliau, žemės plotai, vadinami Vakarų ir Rytų Antarktydomis, yra dar labai mažai žinomas. Žinoma tik tai, kad ten yra didelės iškeltos

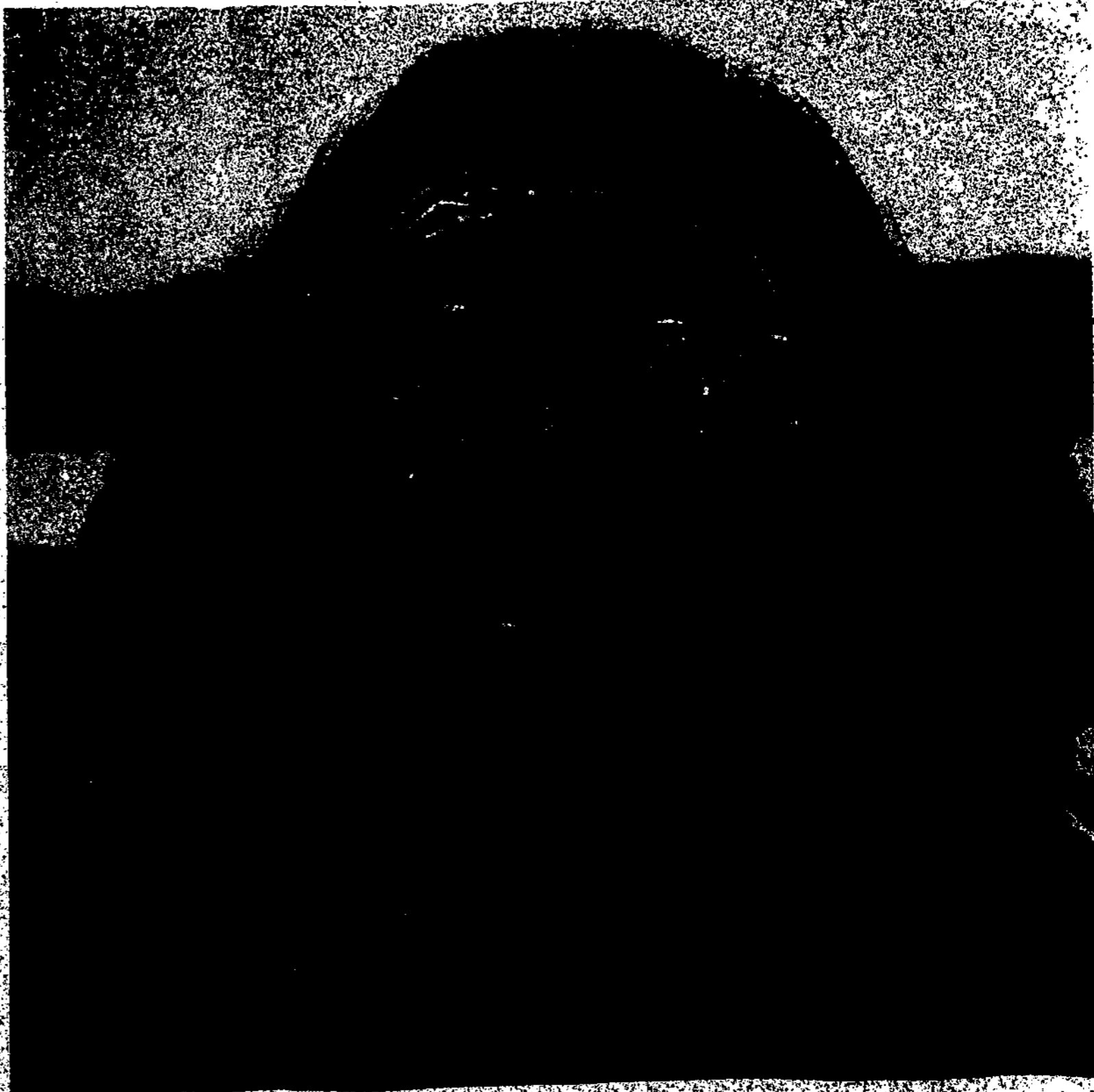
lygumos iš senoviškų uolų, per kurias tęsiasi 3000, 4000 metrų aukščio kalnai. Kai kurie tų kalnų yra vulka- nai, kaip, pav., Erebus ir Terror Rosso jūros pakrašty, pa- vadinti kapitono Rosso, vieno pirmųjų pietų ašigalio tyri- nėtojo laivų vardais. Žinoma taip pat, kad Antarktydos kontinente viešpatuoja žemiausios pasaulio temperatūros; 60° žemiau nuliaus ten paprastas reiškiny. Bet begalinės sritys viduje Vakarų ir Rytų Antarktydos yra visai neištir- tos. Taigi abi ekspedicijos turės pakankamai darbo.

Byrdo¹⁾ ekspedicija.

Komendantas Byrdas padarė viską, kas buvo galima, ekspedicijos pasisekimui. Jo ekspedicija yra gal geriausiai organizuota ir geriausiai aprūpinta iš visų ligšiol keliavusių į vieną ar į kitą ašigalį.

Jis išvyko laivu, pastatytu specialiai kelionėms į speigiračio sritis ir aprūpintu taip, kad galėtų ten ilgai pa- likti. Laivo vardas: City-of-New-York. Šis laivas 60 metrų ilgio, 10 pločio ir 6 aukščio yra padarytas iš medžio, ir varomas būrėmis, bet jis turi taip pat ir garo mašinas, kurios gali pakeisti neesantį ar nepatogų vėją. Jo sienos padarytos iš labai storų pušų, kad galėtų atlaikyti didelį ledų spaudimą. Savaimė aišku, kad jis turi su savim ga- lingą ledlaužį. Be to City-of-New-York yra aprūpintas

¹⁾ Jungtinių Amerikos Valstybių lakūnas Byrdas, kaip rašo laikraščiai, skrisdamas į pietų ašigalį surado naują didelę sausumą, netoli Grahamjando. Ji turi 3.000 mtr. aukštumo kalnų grandį, ku- ris pavadintas Rokellerio grandim. Toj naujoj žemėj yra ir žemes- nių kalnų, bendras jos plotas siekia 40,000 kt. mylių. Tą žemę lakūnas Byrdas pavadino savo žmonos vardu — „Marybyrd- land“ ir paveda ją J. Amerikos Valstybėms. (Red. prierasas).

Šiaurės medžiotojas — eskimosas.

moderniškiausiais instrumentais: sondais, jūros gilumoms matuoti, narų aparatais, radiogoniometru, šaldytuvu ir viskuo, kas reikalinga radio stočiai įtaisyti. City-of-New-York nusivežė taip pat medžiagos, reikalingos stovyklai ant ledo pastatyti. Tai bus didžiausia stovykla, kuri kada nors buvo pastatyta tose srityse. Ji susidės iš penkių didelių trobų su maisto sandėliu ir laboratorijomis. Visi tie nameliai padaryti iš labai storų medžių, jų sienos apie 10 cm. storio yra apmuštos iš oro ir iš vidaus ir nudažytos oranžine spalva geriausiai pastebima snieguose. Be gyvenamųjų butų ant ledo dar bus įtaisyta:

1) didelis rūmas laboratorijai, meteorologiškai stočiai su biuru ir tamsiu kambariu.

2) ligoninė;

3) radiotelefoniška stotis;

4) observatorija;

5) pasilinksminimo salė—tai yra didelė naujenybė—toje salėje sujungtoje tuneliu su butais bus duodami koncertai ir daromi kinematografo seansai.

Komendantas Byrdas skautų tarpe, kurie lydi jį kelionėi į pietų ašigali.

Apsistojusi vakariniame Rosso jūros pakrašty Byrdo ekspedicija iš ten mėgins keliauti įvairiomis kryptimis į įvairias Antarktydos vietas. Tai yra metodas, kuris buvo pavartotas visų didžiųjų šiaurės ir pietų ašigalių tyrinėtojų. Tik pas Byrdą jis yra žymiai patobulintas.

Iš kitos pusės, savo kelionėms — pradžios dvidešimto ar galo devynioliktojo amžiaus ašigalių tyrinėtojai neturėjo jokių kitų priemonių, kaip tik roges, pakinkytas šunimis. Komendantas Byrdas turi savo žinioje ne tik roges ir šunis, bet traktorus ant pavažų, kuriais galima čiuožti sniegu, kaip per smėlį, ir keturius orlaivius. Rogėmis ir auto — rogėmis jie gali važinėti po aplinkines sritis, o orlaiviais sekti dar didesnius plotus.

Wilkinso ekspedicija.

Byrdas tikisi pasieksias pietų ašigali per Rosso jūrą. Wilkinsas keliauja iš priešingos pusės, t. yra nuo Grahamo žemės. Jis išvyko ryklių gaudomuoju laivu Hektoria, taip pat gerai aprūpintu reikmenimis, tik mažesniame maste. Hektoria vežasi du monoplanus, radio stotį, pašilumą. Ekspedicijos personalas taip pat netoks gausus, kaip Byrdo, nes susideda tik iš dviejų pilotų ir dviejų mechanikų.

Wilkinso ekspedicijos tikslas yra gana griežtai apibrėžtas: Wilkinsas turi dvi operacijų bazines: vieną Nusivylimo

saloje, kitą tūkstantų kilometrų nuo salos, Grahamo žemėje. Iš tų vietų jis stengsis daryti ekskursijas į antarktikos kontinentą. Wilkinsas tikisi taip pat padaryti daug nuotraukų, skraidant orlaiviu. Pirmutinis ir svarbiausias klausimas, kuris jam tenka išspręsti: ar tik Grahamo žemė nebus Pietų Amerikos Kordiljerų tęsinys?

Jeigu pasirodytų, kad iš tikrųjų taip, tai tuo pačiu prisidėtų dar vienas argumentas prie tetraedro teorijos, pagal kurią žemė turi ne rutulio formą, bet tetraedro (piramidė, kurios šonai yra taisyklingi trikampiai). Kordiljerų kalnynas, Grahamo žemė ir Antarktydos kalnai sudarytų vieną tos piramidės briauną.

Jau dabar Wilkinsui pasisekė nustatyti svarbų faktą dėl Grahamo žemės. Grahamo žemė guli vienoje linijoje su Pietų Amerika, sudarydama kaip ir pastarosios tęsinį. Jeigu žiūrėti į žemėlapi, tai galima net rasti panašumo tarp tų dviejų žemės plotų: vienas užsismailina į šiaurę, kitas į pietus. Iki šiol Grahamo žemė buvo laikoma antarktikos žemyno pusiausaliu. Wilkinso tyrinėjimai parodė ką kitą.

Praeitų metų gruodžio mėnesį jis perskrido apie 1000 kilometrų ties Grahamo žeme ir konstatavo, kad ji yra atskirta nuo Antarktydos gana plačiu sąsiauriu. Taigi, dabar galima statyti net klausimas apie egzistavimą pietų ašigali žemyno. Gal būt, kad tai tik tam tikras skaičius arčiau ar toliau viena nuo kitos gulinių salų, perskirtų užsalusiais sąsiauriais.

Wilkinso ir Byrdo ekspedicijų svarba yra visų pirma moksliska: bet, gal būt, kad ji galės turėti ir medžiaginės reikšmės. Galimas daiktas, kad Pietų ašigali žemės slepia didelius turtus. Jei tikėti kai kuriems Amerikos ir Vokietijos geologams ir geografams, Antarktyda yra turtinga mineralais ir metalais. Jie tvirtina, kad Grahamo žemėje esąs didelis akmeninių anglių klodas. Galimas daiktas, kad ten rasis ir kitokie mineralai. Sutikus, kad iš tikrųjų ten yra paslėptų turtų, kiltų klausimas jų eksploatacijos galimumo

ir ypač gabenimo į apgyventus kraštus. Tas tačiau nėra visai negalimas dalykas. Galima tikrai pamanyti, kad Amerikos biznieriai, kuriems Byrdo ekspedicijos paruošimas kainuoja apie 30 milijonų, be garbės — surišti savo vardą su dideliais geografiniais atidengimais, turėjo galvoje, nors tolimoje ateity, šimteriopai atgauti padarytas išlaidas.

J. Dik.

IEŠKAU FILATELISTO tikslu keisti čekoslovakų pašto ženklus į lietuvių, latvių, estų, Dancigo, rusų lyglomis arba pagal Michel 1928—29.

Susirašinėjimas vokiečių arba rusų kalbomis. Sluosti nemažiau 300 ženklų šiuo adresu: R. Stary, majoras. Pracha XII. Na zájezdu 1938. Čekoslovakija.

Visi mūsų prenumeratoriai, kurie iki šiol nėra dar gavę 3 ir 4 „Kario“ nr., prašomi atsiliepti. Dabar gavome gražintus iš laikraštinių neparduotus, galėsime pasiūsti.

Redakcija.

KARIUOMENĖS

GYVENIMAS

Baigė specialinius karo mokslus. Vasario mėnesio pabaigoje iš Prancūzijos grįžo Krašto Apsaugos Ministerijos stipendininkai, baigusieji specialinius karo mokslus: inžinerijos pulkininkas Papeliučka, baigęs aukštesniuosius karo technikos mokslus, kavalerijos kapitonas Aloizas Valušis, baigęs Somiuo kavalerijos karininkų mokyklą, ir inžinerijos kapitonas Vladas Petkūnas, baigęs inžinerijos karininkų mokyklą.

Išvyko į užsienius aukštąjį karo mokslą eiti. Kovo 2 dieną į užsienius išvyko aukštojo karo mokslo eiti Krašto Apsaugos Ministerijos stipendininkai: į Italijos karo akademiją — Vyr. Štabo Karo Mokslo Valdybos majoras Leonas Gustaitis ir Karo Mokyklos kapitonas Antanas Breimelis, o į Čekoslovakijos karo akademiją — Karo Mokyklos kapitonas Kostas Dulksnys ir 9-jo pėstininkų Liet. Kng. Vytenio pulko kapitonas Mečius Stankaitis.

Mokslas karo akademijoje trūka dvejus metus su viršum.

Pionerių bataliono ugniagesiai. Nuo sausio mėn. 15 d. batalione suorganizuota ir pradėjo veikti karo ugniagesių komanda, kuri turi 4 puskar. ir 30 eilinių. Komandos viršininkas — leitenantas Buika. Pernai rugpiučio mėn. komanda gavo mundiruotės komplektą (odinius šalmus, mundurus, kelnes, diržus ir t. t.). Greitu laiku komanda gaus perduodamą kariuomenei Kauno miesto valdybos ugniagesių komandos stiprų motorinį siurbį. Tuomet komanda bus galutinai sustiprinta ir turės galingą mašiną gaisrams gesinti.

A. K-as.

4 pėst. L. K. Mindaugo pulkas. Švietimas. Priėmus pereinamųjų metų rudens šaukimo naujokus, kurių ši kartą atvyko didelis skaičius (apie 40%) analfabetų, pulke rimtai buvo susirūpinta švietimo darbu.

Numatytomis programoje švietimo valandomis daugiau laiko teko skirti mokymui tik skaityti ir rašyti. Bendram auklėjimui, kurio taip pat nemaža reikšmė, naudojamos visos galimos priemonės ir laikas.

Pirmose naujokų atvykimo dienose organizuota eilė paskaitų ir jos laikomos nepraleidžiant nė vieno šventadienio, ar šiaip ilgesnio netarnybos laiko. Paskaitas laiko nustatyta eile visi pulko karininkai, kaskart įvairindami ir praplėsdami jų temas.

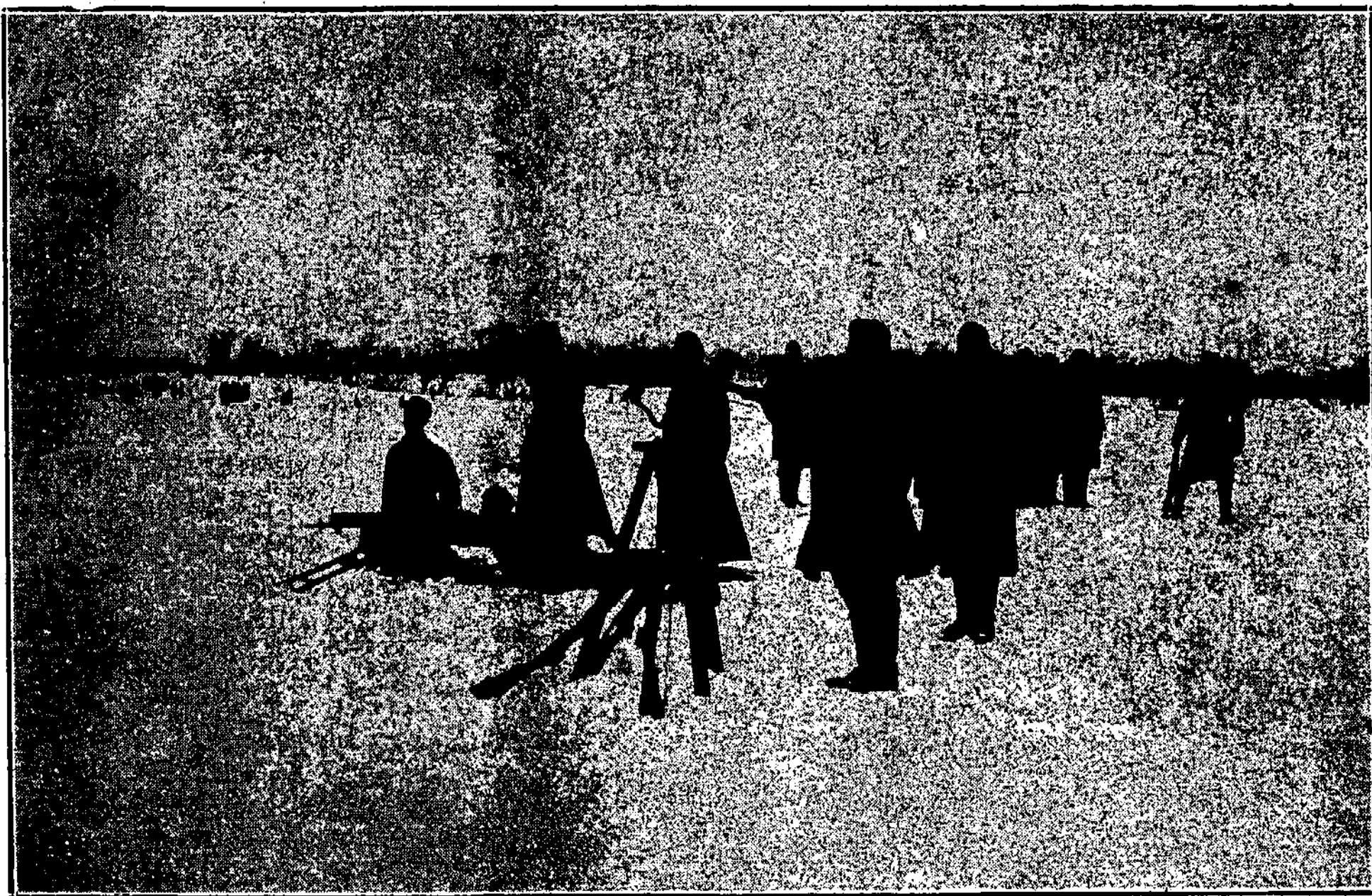
Sausio mėn. visi naujokai aplankė Panevėžio muziejų. Išrodžius eksponatus, švietimo vadovas paaiškino

muziejaus reikšmę, mokėjimą įvertinti randamų senų daiktų, ir, kad kiekvienas toks daiktas, priimtas į muziejų, yra dokumentu mūsų tautos praeities.

Rodant įdomesnes filmas užperkamas pulko kareiviams kinas. Nuosavo kino pulkas neturi, nes, esant būtų stokai, jo steigimas brangiai kainuotų ir neapsimokėtų.

Kiekvieną vakarą kareiviams leidžiama klausyti radio; sausio mėn. nupirkta už 800 litų antras radio priimtuvas.

Anksčiau įsigytas radio priimtuvas, kuris buvo lai-

Jaunujų kareivių mokymas šaudyti.

komas kareivių ramovėje, perduotas Pajuostėje stovintiems dalims ir laikomas mokomos kuopos klasėje.

Kareivių bibliotekoje tvarkingai ir laiku išdavinėjamos skaitymui knygos. Jas skaito nemažas naujokų nuošimtis. Daugelis karių gauna skaitymui knygų iš Panevėžio Central. Valstybės knygyno.

Pareinantieji į pulką laikraščiai paskirstomi kuopoms.

Iš laikraščių daugiausia mėgiamas „Karys“, kuris šiemet įdomiau rašomas, gražiais viršeliais ir patogesnio formato.

Kuopose rišami laikraščių komplektai. Apskritai, švietimas eina plačia vaga.

Tik gaila — scenos dalykai pas mus pakrypę. Karių dramos kuopelė mūsų įguloje seniai besilankė.

Kitus metus neblogai gyvavusi pulko kareivių dramos kuopelė šiemet jokio aktyvumo neparodė, nors dauguma artistų — mėgėjų (liktinių puskarin.) tebėra pulke.

Virš. J. Markelis.

A. a. majorą Juozą Šmidtą į kapus palydėjus.

Naktį iš š. m. vasario mėn. 23 ir 24 d. persiskyrė su šiuo pasauliu ryšių bataliono majoras Juozas Šmidtas. Velionis buvo vienas iš pirmųjų mūsų inžinerijos kariuomenės karininkų, vadovavęs mūsų kariuomenės kūrimosi pradžioje pionierių dalims. Pradėjo savo tarnybą rusų kariuomenėje eiliniu, baigė mūsų kariuomenėje majoro laipsny.

Velionis, pratarnavęs rusų ir mūsų kariuomenėse, turėjo daug karinio patyrimo. Savo patyrimą jis sėkmingai panaudojo, ypač mūsų kariuomenės pirmaisiais metais. Jo bendradarbiai ilgai prisimins jį kaipo linksmam nusiteikusį, iš širdies atsidavusį savom pareigom. Velionis daug dirbo ir neraginas, neretai ne tik už save, bet ir už kitus. Su savo nuopelnais Tėvynei niekuomet nesigyrė, būdamas kuklus, laikėsi nuošaliai nuo visų progų, kur būtų galėjęs įgyti pirmenybių, bet darbe buvo, anot Daukanto, tikra „darbo pelė“.

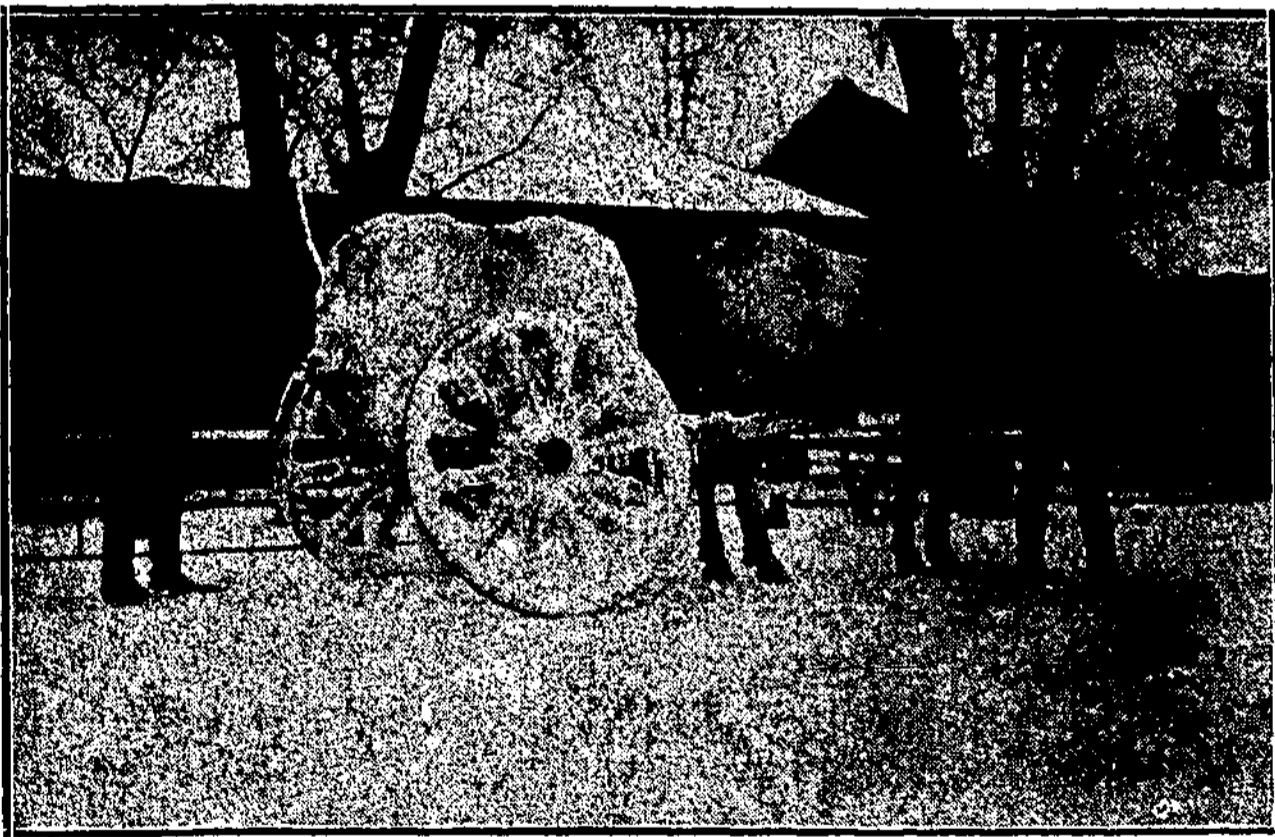
Palydėti a. a. majorą Šmidtą į paskutinę šio gyvenimo stotį susirinko labai daug žmonių, daug buvo technikos kariuomenės karininkų, liūdnai nusiteikusių, bet ypatingai liūdni buvo ryšių bataliono karininkai, kareiviai ir kiti tarnautojai.

Ilsėkis, majore, po sunkios gyvenimo prozos ir tebūnie tau lengva ta žemelė, kuri tave amžinai užklojo...

J. Melys.

2 p. D. L. K. Algirdo p. Vasario 27 d. 11 val. 2 p. d. L. K. Algirdo pulko karininkai, susirinkę į savo ramovę pulko karininkų garbės teismui rinkti, teigiamai atsiliėpė į pulko vado pulk. ltn. Čapliko ir jo padėjėjo pulk. ltn. Tumo iškeltą mintį dėl įsteigimo

Šalčius prisimins.

Tai ne koks moderniškasis artilerijos pabūklas, ne pasakų karalaičių vežimas, šilkais apkedentas. Tai 1-jo gusarų D. L. Etm. K. Jonušo Radvilos pulko vandens vežimo, žiemos šalčių marmunu apklota, statinė. Kai 37 laipsniai šalčio spirgimo, ristiški žirgai ir gusarai pristigo tyro vandenėlio. Reikėjo ir ratai, ir rogės pakviesti į talką, kad iš apdainuotos Neries parsivežtų vandens.

Po keleto metų parodysime šią paveiksluką ir šaltą žiemą prisiminsime, sakydami: „oi buvo šaltis, visai padoniai šalo. Tuomet Vilniuje dar lenkai tebebuvo. Ir Vilniuje 42 laipsniai šalčio buvo. Vilkų gaujos pradėjo užpuldinėti ištusius kaimus. Po kiek laiko, brolyt, tie mūsų „geležiniai vilkai“, kad tvėrė šlėktą už apykarpos, toks karštis pakilo, kad Vilniuje nė kvapo lenkiško erelio“.

Taip pasakysime mes, gal dar sidabrinio plauko neturėdami.

Dovydenas.

pulke puskarininkiams vidurinėsios mokyklos, panašiai, kaip (kapit. Berento pasiūlymu) esą ir Vokietijoje. Reikia tikėtis, kad greitai laiku bus įvykdyta. Mokytojais bus pulko karininkai (laisvais laikais).

Paskaita. Pulko vadas pulk. ltn. Čaplikas, kiekvieną sekmadienį, grįžus pulkui iš bažnyčios, skaito istoriškio turinio paskaitas.

Tokia eiline paskaita buvo vasario 24 d. 10 val. II batal. Paskaitos klausė visi bataliono kareiviai ir karininkai.

M.

9 p. Liet. Kunig. Vytenio pulkas. Mokomos kuopos vadas kapit. M. Stankaitis išvyksta į Čekoslovakiją aukštąjį karo mokslą eiti. Sąryšy su išvykimu, vasario mėn. 23 d. kapt. Stankaitis atsisveikino su kuopa, linkėdamas mokomiečiams būti drausmingais, gerai baigti mokomą kuopą ir vėliau būti gerais puskarininkiais.

Vakare pulko karininkai savo ramovėje suruošė kapt. Stankaičiui išleistuves — balių. Čia buvo pasakyta keletas kalbų, kuriose apibūdinta jo nuopelnai pulkui. Kap. Stankaitis pulke išbuvo nuo 1919 metų iki šiam laikui, dalyvaudamas pulko kautynėse bei žygiuose už Nepriklausomybę.

Zytis.

Ryšių batalionas. Ryšių b-nas kareivinėse įtaisė savo kiną. Nekalbėdami apie kino reikšmę ir jo sutvarkymą, pažvelkim tik į tai, kaip yra rašomos afišos ir kaip yra daskoma mūsų lietuvių kalba. Aiškumo dėliai aš čia paduodu pilną nuorašą vienos tokios afišos, kuri tegul pati už save kalba.

„Sensacinė nauja programa nuo ketvirtadienio vasario m. 21, 22, 23 ir 24 d.

Po narsiųjų raitininkų vėliava. Įžimi 12 veik. meilės ir kentėjimų drama Ispanų — Amerikiečių karo laikų. Paveikslie dalyvauja dešimts tukstančių Amerikiečių ir Ispanų kariuomenės. Kruvini susirėmimai norint paimti sutvirtintas pozicijas.

Vyr. Rol. Hoon Bery ir Charte Forret. Virš programos Linksmas 2 komedija.

Seansai 18 v. švent. 15³⁰ v. ir 18 v.“

Iš paprastųjų skiemenų mes matome, kiek klaidų daro pionierių b-no afišuotojai mažose reklamose ir dar tokioje viešoje vietoje, kaip Juozapavičiaus prosp.

Reiktų tokių klaidų vengti, nes tai nesudaro garbės nei mūsų kalbai, nei kariuomenei. *Putinėlis.*

Apdovanoti savanoriai.

(Žiūr. „Kario“ 8 nr.)

1723) Černauskas Juozas ats. jaun. pusk., 1724) Melnykas Juozas, 1725) Marcinkevičius Povilas, 1726) Mačiulis Pranas ats. mjr., 1727) Mačiulaitis Jonas ats. vyr. puskar., 1728) Miškinis Ipolitas, 1729) Misiūnas Valerijonas, 1730) Margelis Kazys, 1731) Martinovas Vladas - Dementijus, 1732) Divizinskas Julius, 1733) Bruzgis Adolfas ats. vyr. san. pusk., 1734) Baršius Dovydas, 1735) Buzas Stasys, 1736) Bleizgys Vytautas, 1737) Bertašius Juozas, 1738) Bendorius Antanas ats. vyr. pusk., 1739) Rutkaitis Juozas, 1740) Rajunčius Jonas, 1741) Kukenis Jurgis, 1742) Kačerauskas Juozas, 1743) Klionis Antanas, 1744) Stežys Juozas, 1745) Perlaitis Stasys, 1746) Paškevičius Julius, 1747) Paskočimas Povilas, 1748) Jogminas Povilas, 1749) Juškaitis Matas, 1750) Janulis Jonas, 1751) Aleknavičius Mikas (miręs), 1752) Abromaitis Pranas ats. grand., 1753) Namajuška Jurgis, 1754) Šukšta Titas ats. grand., 1755) Naujokas Justas, 1756) Navickas Juozas, 1757) Ulianskas Petras, 1758) Zeikus Liudas.

Atitaisymai. Š. m. „Kario“ 1 nr. 15 pusl. apdovanotų savanorių sąrašė iš eilės 735 nr. yra parašyta „Grigalaitis Stasys“. Tur būti „Grigalaitis Stasys ats. vyr. pusk.“.

1928 m. „Kario“ 28 nr. 555 pusl. apdovanotų savanorių sąrašė įvyko klaida. Bavarskį Petrą ats. k. v. form. (178 nr. iš eilės) nelaikyti apdovanotu kūrėju — savanorių medaliu.

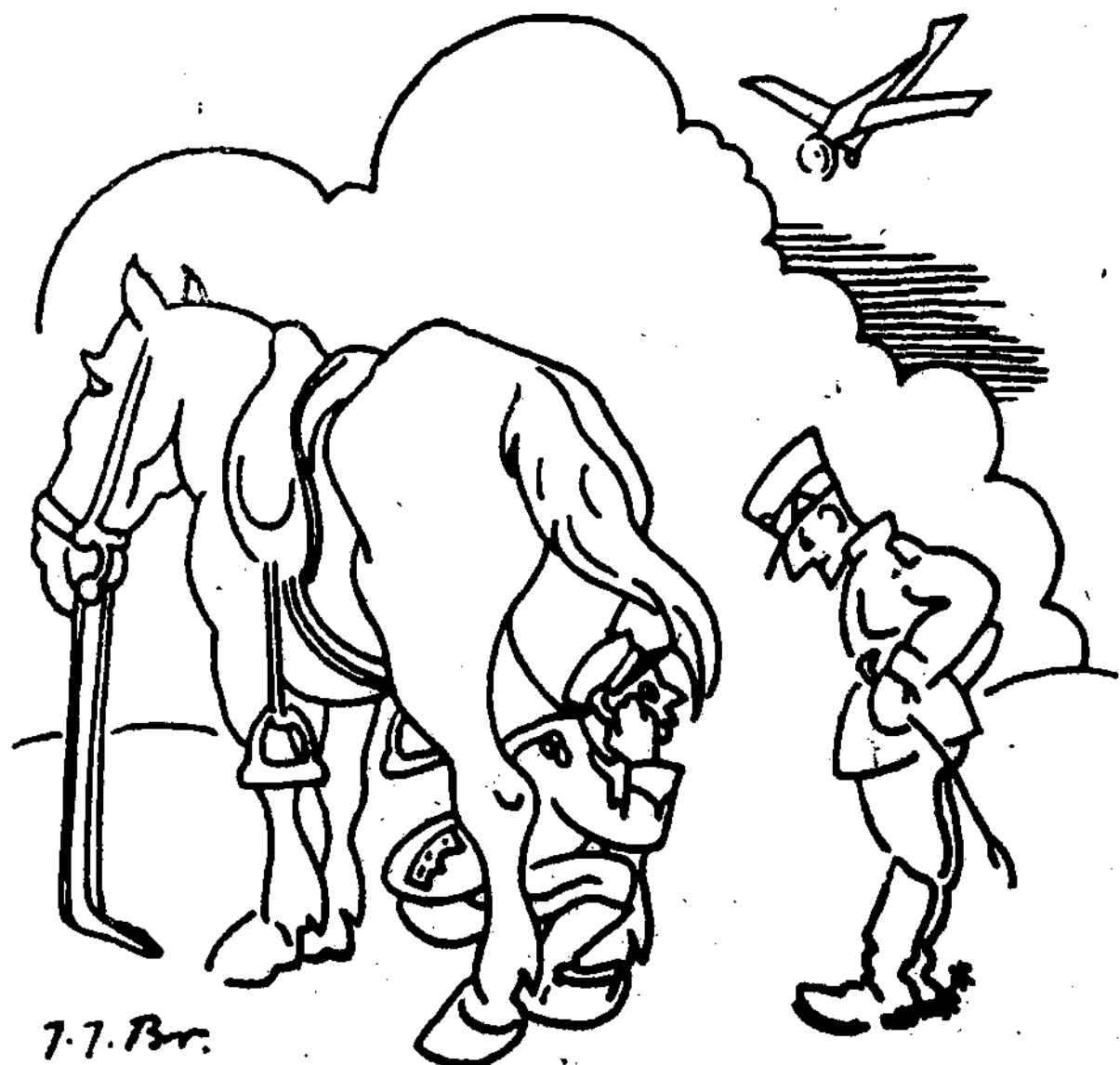
Kirpimo ir skutimo „salionas“ mūsų kareivinėse.

Katras iš jų laimingesnis.

Maskavimasis.

— Na, broleli, koks gi biasas po kumelės uodega tavo pakišo?...
— Nagi, išradau būdą tinkamai apsisaugoti nuo baisiųjų paukščių.

Betrūksta dar...

Senas ulonas: — Išrado žmonės jau lėktuvą be motoro, paraką be dūmų, dujas be smarvės, bet neatsirado iki šiol žmogaus, kuris išgalvotų kraitį be žmonos...

Lakūnas ir gusaras.

Lakūnas: — Geresnės kaip lakūno tarnybos nėra. Skraidai sau po dangaus beribes, kvėpuoji tyru oru, matai svieto šmotą... Visai kitaip tau, gusare-vargše, kratais ant arklio, nuzuzini sau sėdynę ir matai tik tai kas po nosimi išdygsta.

Gusaras: — Tai tiesa. Bet jeigu aš nukrisiu nuo arklio, tai daugiausia nukentėsiu, kad gausiu porą „žibintų“, o tavęs, tai nė rinkti neapsimokės.

Trūksta.

- Žiūrėk, Vinceli, koks puikus rūmas.
- Taip, iš tikro gražus, bet turi vieną trūkumą...
- Būtent?
- Nepriklauso man.

Pavargo.

- Kelkis, gana vartytis, jau laikas.
 - Turiu pasilsėti, labai pavargau.
 - ?
 - Sapnavau, kad sukapojau du vežimu malkų.
- Oi kaip man kaulai skauda.

Patarė.

- Gatvėje. Kaip čia greičiau patekti į Karo Ligoninę? — klausia kaimietis gatvėje praeivio.
- Pasistenk tamsta pakliūti po automobiliu.

Nerado.

- Žmona (vyriui): — Neapgausi manęs! Reikėjo tau kvailesnė vesti!
- Vyras: — Ieškojau, bet... nesuradau.

KARIŠKOS ŽINIOS.

Europos karo aviacija ir vokiečiai.

Kaip žinoma Versalės taikos sutartimi, nugalėtosioms valstybėms Vokietijai, Austrijai, Vengrijai ir Bulgarijai uždrausta turėti karo aviacija. Tas, žinoma, nemažai šias valstybes erzina. Ypač tai nepatinka vokiečiams. Turėdami galingą civilinės aviacijos gramonę (Junkers ir kit. fabr.) ir didelį skaičių lėktuvų, kurie labai trumpu laiku gali būti pritaikyti karo reikalams, vokiečiai nėra jau tokie bejėgiai, bet visur stengiasi parodyti savo nusiginklavimą ir dėl to gresiantį jai pavojų iš kitų valstybių.

Taigi paskutiniame šių metų kariško žurnalo „*Militär - Wochenblatt*“ numeryje (29) įdėjo įdomų žemėlapi, kur vaizduojamas Europos karo aviacijos jėgų santykiavimas.

Šiame žemėlapyje parodyta, kad Europos valstybės turi tokius skaičius karo lėktuvų.

Prancūzija	2560	Švedija	100
Anglija	1540	Norvegija	80
Italija	1000	Suomija	70
Tarybų Rusija	700	Danija	50
Ispanija	600	Lietuva	50
Lenkija	500	Pietuslavija	50
Čekoslovakija	450	Graikija	50
Belgija	230	Latvija	30
Rumunija	180	Estija	25
Turkija	150	Vokietija	0
Šveicarija	140	Austrija	0
Portugalija	120	Vengrija	0
Olandija	120	Bulgarija	0

Suomijos automobilistai ir krašto gynimas.

Kaip žinoma, Suomijoje yra gana didelis skaičius civilinių automobilių. Automobilių savininkai ten yra sudarę automobilistų draugiją. Jau 1927 metais Suomijos generalinis štabas išskėlė projektą pritraukti šią draugiją prie krašto gynimo. Prie draugijos įsteigė vad. „Krašto gynimui pirmosios pagalbos rinktinė“ (PEA). Pereitais 1928 metais buvo galutinai išdirbtas karo vadovybės ir PEA bendradarbiavimo planas.

Šios organizacijos (PEA) tikslas paremti krašto gynimą tomis pirmomis mobilizacijos dienomis, kol kariuomenei reikalingas automobilių transportas nebus dar surinktas įstatymo keliu. Šiam tikslui siekti numatoma pavesti rinktinėi vykdyti visa eilė specialių uždavinių, iš kurių svarbiausi šie:

- 1) priedangos dalių pervežimas prie sienos;
- 2) pasienio rajonų civilinių gyventojų evakuacija;
- 3) mobilizacijos skelbimų platinimas, t. y. jų pristatymas į tokias vietas, kurios neturi pastovaus ir gero ryšio su centru;
- 4) padėti mobilizuotuosius ir karo medžiagą pervežti į rinkimosi punktus;
- 5) padėti pervežti kariuomenę į jos koncentracijos vietas;
- 6) organizavimas kariuomenės auto transporto papildymo laisvų organizacijos narių noru;
- 7) padėti aprūpinti kariuomenės auto transportą degamąja medžiaga ir tepalu. Šis uždavinys dalomas į dvi dalis: a) užsieninės degamosios auto medžiagos minimalinio kiekio (kaip mobilizacinės atsargos) laikymas, b) degamosios auto medžiagos gamybos kėlimas krašto viduje;
- 8) kelių tinklo plėtimas bei gerinimas ir žiemos metų kelių nuo sniego valymas.

„Krašto gynimui pirmosios pagalbos rinktinės“ nariu gali būti kiekvienas Suomijos pilietis, sutinkas su jos tikslais ir turis nuosavą lengvąjį arba sunkųjį automobilį, autobusą arba motociklą.

Taikos metu jokių medžiaginių išlaidų, iš stojančių į šią organizaciją asmenų, nereikalaujama. Tik uždedamos dvi svarbiausios pareigos: a) sudaryti ne mažiau kaip dviejiems metams tam tikrą sutartį dėl veikimo mobilizacijos atveju ir b) pasižadėti atlikti tam tikrą, generalinio štabo nurodytą, pasirusimą būsimiems uždavi-

niams vykdyti. Šis pasirusimas atliekamas štabo organizuojamuose 3—4 dienų kursuose ir praktiškuose auto vorų pratimuose.

Prie progos įdomu pažymėti ir bendrą esančių Suomijoje automobilių ir motociklų skaičių. Pagal statistinius duomenis, 1928 m. liepos mėn. 1 d. Suomijoje buvo:

Lengvųjų automobilių	20.677
Sunkiųjų	7.437
Autobusų	1.398
Viso	29.512
Motociklų	5.151

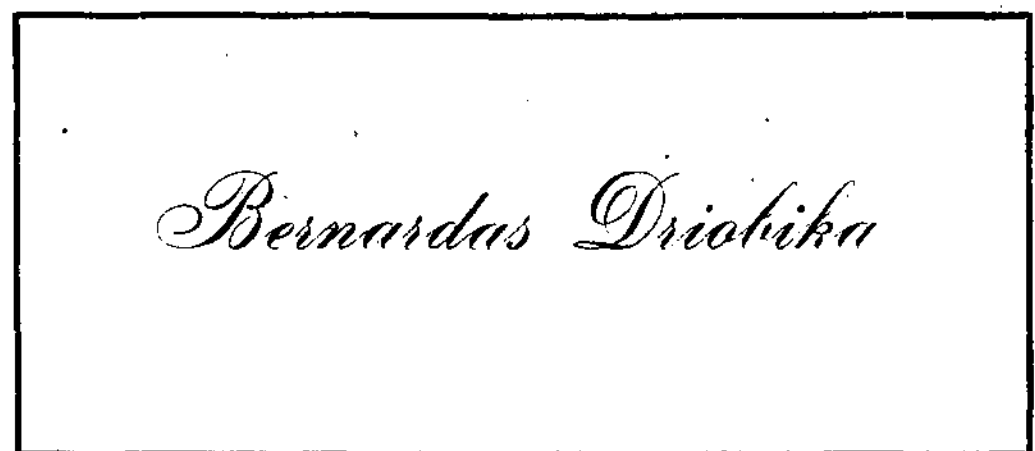
Jei laikyti, kad suomių kariuomenė karo metu pasieks 150.000 žmonių, tai kiekvienam automobiliui tektų po 5 žmones.

Galvosūkis 8 nr.

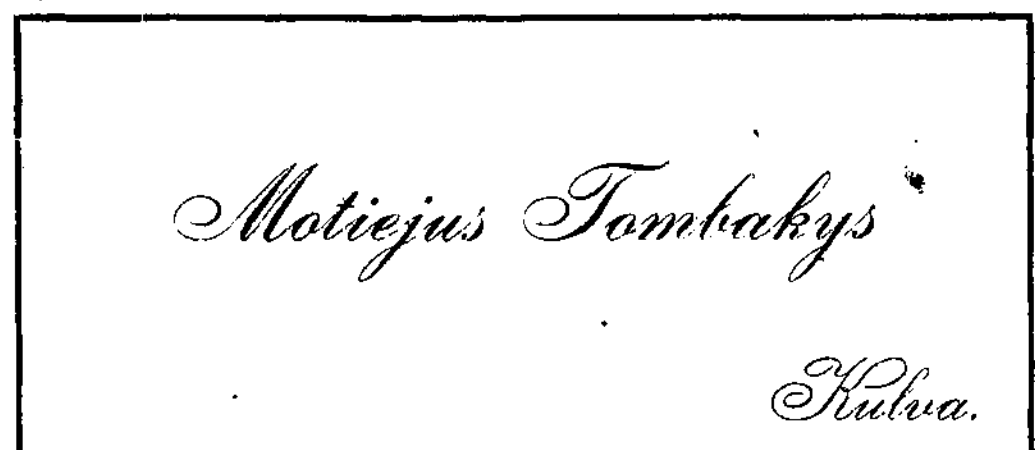
(Vertinamos 2 tš.).

Vizitinės kortelės:

1)

2)

Koks šių ponų darbas? Iš kortelės visų raidžių susistatyti užsienio pavadinimą.

Galvosūkių 6 nr. sprendimas.

- 1) $78500 \begin{array}{|l} 50 \\ \hline 1.570 \text{ stulpų} \end{array}$ 2) $1570 + 1 = 1571$. (Pridedam dar vieną, paskutinį, arba galinį, stulpą).
- 3) $1571 \times 2 = 3142$ **traversai**. 4) $3142 \times 4 = 12.568$ **izoliatorių**.
- 5) $30 \times 1571 = 47.130$ (kainoja stulpai). 6) $6 \times 3142 = 18.852$ (kainoja traversai). 7) $50 \times 12.568 = 6.284$ (kainoja izoliatoris).
- 8) $14 \times 4 = 56$ klg. (vienam tarpui vielos klg.).
- 9) $70 \text{ centų} \times 56 = 39 \text{ lt. } 20 \text{ cent.}$ (kainoja vienas tarpas vielos).
- 10) $3920 \times 1570 = 61.544$ (kainoja visa viela).
- 11) $61.544 \text{ lit. (viela)}$
 $+ 47.130 \text{ ; (stulpai)}$
 $+ 18.852 \text{ ; (traversai)}$
 $+ 6.284 \text{ ; (izoliatoriai)}$

 133.810 lit. (kainoja viskas).

Gerai išsprendė šie: 1) naujokas *J. Eidelzonas* (9 p. p. 9 kp.), 2) ats. vyr. pusk. *J. Marma* (II kar. ap. št.), 3) vyr. pusk. *Jurgis Peteraitis* (šarv. rinkt. št.), 4) virš. *Šimkevičius* (9 p. p. ryšių kp.), 5) vyr. pusk. *Nūtautas* (2 art. p. 1 bat.), 6) eil. *Jundzelis* (4 p. p. 3 kp.), 7) ats. pusk. *J. Leontievas* (Virbalis), 8) virš. *Kairys* (2 art. p. 1 bat.), 9) *Povilas Sirgėdas* (Ž. Šančiai, Juozapavičiaus prosp. 24 nr. 8 but.), 10) vyr. pusk. *V. Aukškalnis* (šarv. rinkt. št.), 11) vyr. pusk. *Jonas Paliulis* (2 p. p. 3 kp.).

Kaina visiems.: metams 8 lt., pusmečiui 4 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Atskiras nr. — 30 ct. **Skelbimai:** petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leldžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.